

AARHUS UNIVERSITET

KONVERSATIONEL KOMPETENCE (1)

TEORI

© LONE AMBJØRN 2013
Aarhus Universitet
Business and Social Sciences

INDHOLD

Indhold	1
Forord	3
1. Kort introduktion til talesprog og samtale	4
1.1 Talesprog vs. formelt skriftsprog	4
1.1.1 Talesprogsfænomener	5
1.2 Tovejs- og envejskommunikation	6
1.3 Den uformelle samtale	7
1.3.1 Samtalens interne struktur	7
2. Samtalen som social aktivitet	9
2.1 Samtaleteknikker	9
A. Smalltalk	10
B. Spørge-ind-til (SIT)	12
C. Tilbagekanaliserende feedback (1)	13
C. Tilbagekanaliserende feedback (2) – kort neutral feedback	15
C. Tilbagekanaliserende feedback (3) – kort ekspressiv feedback	16
C. Tilbagekanaliserende feedback (4) – lang feedback	17
D. Emneskift	18
E. Aktiv deltagelse	21
F. Almen viden og personlig erfaring	21
G. Tilpasning af informationsmængden	21
H. Forståelse og interaktiv problemløsning	22
Vendinger til samtale og diskussion	23
3. Gambitter	24
3.1 Formålet med at lære gambitter	24
3.2 Gambitklassifikation	25
3.3 Oversigt over gambittypologien	26
Præ- og extraposition	
Neutral feedback	27
Ekspressiv feedback	29
Præposition	
Opstart	31
Adversativitet	32
Emneskift	33
Reaktion	34
Sammenfatning/konklusion.....	36
Afslutning	37
Post- og intraposition	
Appel.....	38
Intraposition	
Replikfyld	40
Uddybning	42

Modifikation	43
Forklaring og fokusering	44
Modtagerreference	45
Sammenfatning/konklusion	46
4. Spansk samtaleadfærd	47
4.1 Konversationel nærhed	47
4.2 Andre spanske konversationelle karakteristika	48
4.3 Udfordrende spørgsmål	49
5. Kommunikationsstrategier	50
5.1 Den Afsenderorienterede synsvinkel	50
5.2 Den Modtagerorienterede synsvinkel	51
5.3 Strategityper	52
5.3.1 Ikke sproglige strategier	52
5.3.2 Sproglige strategier	52
5.3.3 Liste over overbegreber	54
6. Litteratur	55

FORORD

Dette kompendium er specielt udarbejdet til 2. og 3. semesters undervisning i konversationel kompetence (samtalefærdighed) på BA-studiet i spansk, Aarhus Universitet, Business and Social Sciences.

Kompendiet, der anvendes parallelt med '*Konversationel kompetence (2) – Træning*', udgør grundlaget for fagets teoretiske del.

1. KORT INTRODUKTION TIL TALESPROG OG SAMTALE

1.1 TALESPROG VS. FORMELT SKRIFTSPROG

Der skelnes imellem to produktive processer: at tale og at skrive. Omend begge processer er produktive, er hverken forløb eller udtryksmåde identiske pga. de forskelle, der er i de kommunikative situationer, hvor hhv. det mundtlige og det skriftlige medium anvendes. Den mundtlige kommunikation er karakteriseret ved en direkte kontakt imellem parterne, medens kontakten imellem Afsender og Modtager er indirekte i den skriftlige kommunikation. Dette betyder på sin side, at den Afsender, der producerer tale, under tidspres skal planlægge udsagnets form og indhold samtidig med taleprocessen, medens den Afsender, der producerer skrift, har bedre tid til planlægningen. De væsentligste karakteristika, disse forskellige kommunikative situationer afstedkommer for hhv. talesprog og formelt skriftsprog, skal beskrives nedenfor.

Talesprog

1. mindre præcision i formulering
2. mindre kontrolleret
3. mindre grad af sproglig korrekthed
4. mere enkel syntaktisk opbygning
5. kortere kohærente udsagn
6. tilstedeværelse af talesprogsfænomener
7. højere anvendelsesgrad af kommunikationsstrategier

Formelt skriftsprog

1. større præcision i formulering
2. mere kontrolleret
3. større grad af sproglig korrekthed
4. mere kompliceret syntaktisk opbygning
5. længere kohærente udsagn
6. fravær af talesprogsfænomener
7. lavere anvendelsesgrad af kommunikationsstrategier

På baggrund af ovenstående forskelle er det derfor vigtigt i undervisningen klart at skelne imellem det mundtlige og specielt det formelle skriftlige medium¹. Der er tale om to forskellige udtryksformer, der gennemløber forskellige produktionsprocesser i forskellige kommunikative situationer.

En talt diskurs, der forsøger at efterligne den skrevne, lyder unaturlig, som oplæsning fra et manuskript, medens en formel skrevet diskurs, der indeholder talesprogsfænomener, må betegnes som inadækvat.

¹ Fx chat, der repræsenterer en uformel skriftlig kommunikationsform, indeholder en del fænomener, der ligner talesprogets.

1.1.1 TALESPROGSFÆNOMENER

1. Ufuldendt ytring

- Unos aperitivos podrán consistir en un poquito de jamón y seguirán **con una...** Estamos en Castilla, por ejemplo, una sopa de ajo.

2. Dvælen på ord/stavelser

- Si hace mucho frío, un gazpacho **deee** la Mancha

3. Gentagelser af ord/stavelser

- No sé, **estoy ... estoy** harto del trabajo, **de de de** la situación que tengo

4. Selvkorrektion

- **No te veo muy, te veo un poco** depre, ¿no?
- Mi madre **lleva, se ha llevado** a los niños los últimos fines de semana

5. Udfyldt pause

- Si estuviéramos en invierno **.....** unos aperitivos podrán consistir en un poquito de jamón

6. Gambitter

- **Oye, mira**, esta mañana ha vuelto a llamar Amelia, ¿sabes?

Nedenstående er et uddrag af en autentisk talesprogsdiskurs, hvor Afsender, en indfødt sprogbruger, fortæller om, hvad han serverer på sin restaurant i Madrid om vinteren.

Alle ovenstående talesprogsfænomener er repræsenteret:

- 1 Si **si**³ estuviéramos en invierno ...⁵, **en invierno**³ unos aperitivos **consistí eh** podrán
- 2 **consistir**⁴⁺⁶ en un poquitín de morcilla de Burgos **yyy**² seguirían con **un** ...¹. Estamos
- 3 en Castilla, por ejemplo, una sopa de ajo castellana con huevo. Si hace mucho, mucho
- 4 frío, **pues**⁶ el morteruelo **deee**² **de**³ La Mancha o los gazpachos **eh**⁶ de la Mancha, que
- 5 no tienen nada que ver con el gazpacho andaluz, como saben. El gazpacho **los**
- 6 **gazpachos**⁴ son de caza y eso tiene una cantidad de calorías enorme.

1.2 TOVEJS- OG ENVEJSKOMMUNIKATION

Ved begrebet *interaktion* forstås her en interpersonel ², reciprok ³ kommunikationsproces, der opbygges af to eller flere deltagere i et fælles nu og organiseres som en udveksling af kohærente ⁴ verbale ⁵ og nonverbale bidrag. Disse bidrag koordineres i et samspil imellem deltagerne på en sådan måde, at taleretten, og dermed rollerne som Afsender og Modtager, går på skift. Omend Afsender og Modtager ikke nødvendigvis bidrager kommunikativt i samme omfang, medvirker de begge aktivt i processen og er begge medansvarlige for dens realisering.

Over for denne kollektive proces står den noninteraktive envejskommunikation. Den er karakteriseret ved at være ensidig og monologisk, i og med at den består af en overførsel af information fra Afsender til Modtager, med Afsender som eneansvarlig for kommunikationens form og indhold. Modtager har således intet medansvar for kommunikationens tilblivelse og bidrager ikke aktivt med spontane reaktioner, der kan få indflydelse på processens forløb.

interaktive situationer (dialoger), fx:

- hverdagssamtaler
- interviews
- diskussioner
- forhandlinger

noninteraktive situationer (monologer), fx:

- taler
- foredrag
- forelæsninger
- diskussionsoplæg

---

² som foregår imellem personer
³ gensidig
⁴ sammenhængende
⁵ mundtlig

1.3 DEN UFORMELLE SAMTALE

En af de mest almindelige interaktive kommunikationsformer er den uformelle samtale, der har tre grundlæggende formål: at udveksle informationer, at udveksle meninger samt skabe og opretholde sociale relationer.

En samtale defineres her som en overvejende symmetrisk interaktionsform, hvori deltager to eller flere partnere med principielt lige rettigheder, forpligtelser og medansvar, hvad angår emnevalg og fordeling af taleretten.

En replik (eller et samtalebidrag) er en samtalepartners verbale bidrag til den igangværende samtale inden for den sammenhængende periode, den pågældende, i sin egenskab af Afsender, har ordet.

Enhver hverdagssamtale er kendetegnet ved, at regulering af replikskiftet administreres af parterne selv, der skiftes til at have ordet og dermed rollen som Afsender og Modtager⁶. Regulering af replikskiftet forløber som regel problemfrit, fordi parterne som hovedregel hverken taler i munden på hinanden i længere tid ad gangen⁷ eller accepterer længere, ufrivillige pauser i samtalen. Opstår et af disse problemer imidlertid, vil samtaleparterne oftest forstå at udvise den fornødne fleksibilitet ved hhv., at en partner holder op med at tale eller forsøger at få samtalen i gang igen.

Samtalen som social aktivitet er baseret på et samarbejde de deltagende parter imellem om at kommunikere på en meningsfuld måde og opbygge en fælles kohærent interaktion. Udgangspunktet for denne kooperative adfærd er normalt, at samtalen skal være udbytterig og forløbe til alles tilfredsstillelse. En god samtalepartner følger en række konversationelle samarbejdsteknikker, som på et overordnet plan beskrives i afsnit 2.

1.3.1 SAMTALENS INTERNE STRUKTUR

En samtale kan bestå af tre *faser*:

- indledningsfasen
- kernefasen
- afslutningsfasen

Indledningsfasen er af ritual karakter. Den indeholder typisk udveksling af:

- hilsefraser;
- velkomstfraser;
- præsentationsfraser;
- undskyldninger (for at komme for sent/for tidligt/for rod i huset o. lign.);
- komplimenter;
- small talk (neutral og uforpligtende småsnak uden nævneværdig substans).

I kernefasen er samtalens idé- og indholdsmæssige tyngdepunkt(er) centreret.

Som indledningsfasen er også afslutningsfasen rituel af karakter. Dens trin rummer eksempelvis:

- indledende opbrudsfraser;
- konkluderende og opresumerende bemærkninger til indholdet i kernefasen;
- ønsker om et gensyn;

⁶ I mere formelle og institutionaliserede interaktioner administreres taleretten ofte af kun én deltager, fx en ordstyrer, en underviser osv.

⁷ Graden af overlappende tale er kulturelt bestemt. Fx accepterer spaniere overlappende tale i et længere interval end danskere, og denne talen i munden på hinanden skal opfattes på en positiv måde som udtryk for interpersonel nærhed, og ikke som et regelbrud.

- andre former for udveksling af ønsker;
- taksigelser;
- afskedsfraser;
- small talk.

Nogle samtaler, hvor indledningsfasen er overflødig, startes op direkte i kernefasen.

I nogle samtaler er afslutningsfasen overflødig, hvilket betyder, at samtalen afsluttes umiddelbart efter kernefasen.

2. SAMTALEN SOM SOCIAL AKTIVITET

Samtalen som social aktivitet er baseret på et samarbejde de deltagende parter imellem om at kommunikere på en meningsfuld måde og opbygge en fælles kohærent interaktion. Udgangspunktet for denne kooperative adfærd er normalt, at samtalen skal være udbytterig og forløbe til alles tilfredsstillelse.

En god samtalepartner følger en række konversationelle samarbejdsteknikker, som beskrives i følgende afsnit. At være en god samtalepartner udgør et vigtigt aspekt af den såkaldte sociale kompetence, som bl.a. omfatter individets evne til at forstå, regulere samt indgå i samspil med andre mennesker.

2.1. SAMTALETEKNIKKER

Samarbejdet om realisering af meningsfuld kommunikation og den fælles opbygning af kohærent interaktion forudsætter, at alle samtalepartnere anvender en række grundlæggende samtaleteknikker. I det følgende skal de vigtigste forklares.

- a. *Small talk***
- b. *Spørge-ind-til***
- c. *Feedback***
- d. *Emneskift***
- e. *Aktiv deltagelse***
- f. *Almen viden og personlig erfaring***
- g. *Tilpasning af informationsmængden***
- h. *Forståelse og interaktiv problemløsning***

A. SMALLTALK

Sally (2007: 13) definerer small talk således:

*"Smalltalk kan kort defineres som kontaktskabende mellemmenneskelig kommunikation: **kkontaktskabende** fordi målet med smalltalken er at skabe en forbindelse til et andet menneske; **mellemmenneskelig** fordi det, vi taler om, er det, vi har til fælles lige her og nu (det handler mere om, hvem vi er, end hvad vi taler om) og **kommunikation** fordi ønsket om at være i samtale er til stede i smalltalken."*

Generelt bruger vi meget tid på at indgå i og opretholde relationer med andre mennesker. Selv om smalltalk grundlæggende er neutral og uforpligtende småsnak uden nævneværdig substans og informationsværdi, har den en vigtig social funktion og udgør en unik social kompetence, fordi den bidrager til både at skabe og vedligeholde en fundamental kontakt til andre (Sally, 2007: 34).

Indholdet i smalltalken varierer alt efter samtalepartnernes kommunikative roller og forhold til hinanden. Et forhold imellem to samtalepartnere kan være mere eller mindre distanceret. Primært vurderes et distanceforhold ud fra graden af intimitet, fortrolighed og tillid.

<u>Rolle</u>	<u>Social distance</u>
a. nær slægtning nær ven	lille
b. fjern slægtning bekendt nabo kollega	neutral
c. fremmed formelt forhold	stor

Smalltalk er en del af hele det kommunikative spil, der sættes i gang, når folk vil i kontakt med personer, de enten slet ikke kender eller kun kender på et neutralt niveau.

Desto større den sociale distance er, desto mindre informationsværdi har smalltalken. Hvis man steder som fx venteværelser, busstoppesteder og kassekøer tilfældigt møder mennesker, som man blot ønsker at udveksle et par høflige kontaktskabende bemærkninger med, men i øvrigt ikke har nogen intentioner om at lære nærmere at kende, vil indholdet i smalltalken begrænse sig til helt generelle og "sikre" emner som vejr og vind, omgivelserne, anledningen, et fælles problemstilling (fx ventetiden), andre mennesker, aktuelle begivenheder o.lign. Normalt vil samtalen ikke under disse omstændigheder udvikle sig til et dybere lag med egl. personlig informationsudveksling eller meningsudveksling.

Hvis der foreligger den mulighed, at en første kontakt til en fremmed person kan udvikle sig, vil smalltalken nærmere fungere som isbryder og give parterne det første grundlag for at vurdere, om der er basis for at videreudvikle interaktionen til en mulig "bigtalk" med mere substans og større informationsværdi. Isbryderfunktionen træder som regel i kraft i situationer som sammenkomster, kurser, ved bardisken, i kantinen, i rejseselskaber, over forretningsfrokosten o. lign. Man ser, med andre ord, hinanden an, nærmer sig hinanden og skaber efterhånden fortrolighed og tillid. Indholdet i smalltalken kan her gå lidt videre end ovenfor til at omfatte familie- og arbejdsforhold, fritidsinteresser, sport, ferier, musik/litteratur/teater/film, tøj, kæledyr, mad m.v., om end på et ikke (for) personligt og følelsesmæssigt niveau.

Stærkt personlige emner af politisk, religiøs, pengemæssig eller seksuel karakter forekommer aldrig i en smalltalk, og man udtrykker ikke uenighed. Dette hænger sammen med, at det i smalltalken primært er forholdet (kontakten og interessen) imellem de talende og ikke selve indholdet, der er i spil.

Når det drejer sig om menneskelige relationer med en lille social distance, kender samtalepartnerne jo allerede hinanden i forvejen, og der er på forhånd skabt den fornødne tillid, tryghed og fortrolighed. I denne situation har smalltalken en mere samtaleteknisk funktion, hvor den anvendes til at åbne en samtale (i indledningsfasen), holde den i gang (i kernefasen) og afslutte den (i afslutningsfasen), jf. afsnit 1.3.1 p. 7. I kernefasen anvendes smalltalk typisk som et kommunikativt overgangselement fra et samtaleemne til et andet og sikrer dermed, at samtalen ikke går i stå, så der opstår uønskede pauser.

Der kan skelnes imellem flg. former for small talk:

- neutrale og uforpligtende bemærkninger til vejr og vind;
- neutrale og uforpligtende bemærkninger til omgivelserne, anledningen (hvorfor er vi her) evt. traktement (mad/drikke);
- neutral og uforpligtende udveksling af (fælles) mindre hverdagsproblemer;
- neutral og uforpligtende udveksling af personlige informationer (velbefindende, fortidige og kommende gøremål, nyanskaffelser, oplevelser);
- neutral og uforpligtende udveksling af højaktuelle lokale, nationale eller internationale nyheder og begivenheder.

Udvikling af et emne på smalltalk-plan i en samtales indledningsfase kan udvikle sig til bigtalk i kernefasen.

Overgangen fra smalltalk i indledningsfasen til et andet emne i kernefasen foretages via emneskift (se p. 18).

B. SPØRGE-IND-TIL

For at få det interaktive samarbejde om at få en samtale til at fungere optimalt, er det vigtigt at de deltagende parter udviser opmærksomhed og interesse for, hvad hinanden fortæller. Dette kan gøres ved at anvende teknikken at 'spørge-ind-til' (SIT) det, en samtalepartner fortæller, dvs. stille uddybende spørgsmål til hovedindholdet i den pågældendes replik.

Når en samtalepartner fortæller noget, er det jo fordi, at det er noget, vedkommende er optaget af og gerne vil tale med andre om. Spørgeres der fra de andre samtalepartners side ikke ind til det, der fortælles, sendes der signaler om manglende interesse for sagen og for at deltage i et interaktionelt samarbejde.

I nedenstående eksempler er A og B studerende.

Eksempel 1 ☹

A *Acabo de encontrar trabajo.*

B Ah.

Herefter er der risiko for, at samtalen går i stå.

Eksempel 2 ☺

A *Acabo de encontrar trabajo*

↓

B ¿Ah, sí? ¿Dónde?

B ¿En qué consiste el trabajo?

B ¿Cuántas horas por semana tienes que trabajar?

B ¿Te pagan bien?

B ¿Sabes ya quiénes son tus compañeros de trabajo?

B ¿El trabajo te impedirá tener tiempo libre?

Med ovenstående eksempler på at spørge-ind-til vil A føle, at samtalepartneren er interesseret, og A vil føle sig animeret til at fortælle mere om sit arbejde. Teknikken sikrer, at samtalen kører godt og ikke går i stå.

I SIT-teknikken bør man ikke stille for mange spørgsmål af den type, der kun fordrer et ja/nej-svar af samtalepartneren. Stiller man derimod HV-spørgsmål⁸, får man mere at vide, hvilket på sin side er befordrende for selve samtalen og dens udfoldelse. Omvendt skal man passe på med, at teknikken ikke får samtalen til at udvikle sig negativt til et forhør (Sally, 2007: 80-81).

Medens samtalepartneren besvarer spørgsmålene, skal man, i sin egenskab af Modtager, huske at anvende både kort og lang tilbagekanaliserende feedback (jf. p. 15-17) og dermed vise interesse for det, der svares.

Bemærk, at SIT-teknikken ikke omfatter emneskift, da indholdet i samtalen med et emneskift indholdsmæssigt føres væk fra indholdet i den replik, der udløste teknikken 'spørge-ind-til'.

⁸ Fx *hvor; hvordan; hvorfor; hvornår; hvem; hvad*

C. TILBAGEKANALISERENDE FEEDBACK (1)

For at få en samtale til at fungere optimalt, er det, som beskrevet i foregående afsnit, vigtigt, at de deltagende partnere udviser opmærksomhed og interesse for, hvad hinanden fortæller. En anden teknik til dette formål er såkaldt *tilbagekanaliserende feedback*.

En tilbagekanaliserende feedback formulerer man i rollen som Modtager, medens en replik⁹ formuleres i rollen som Afsender. For ikke at blive stemplet som en uengageret og nonkooperativ samtalepartner, er man nødt til at deltage aktivt i det interaktive samarbejde om opbygningen af den igangværende samtale og løbende signalere opmærksomhed, interesse og forståelse af det, ens partner siger. Det gøres vha. forskellige former for verbal og nonverbal tilbagekanaliserende feedback, hvormed man ansporer Afsender til at tale videre. Man gør som den aktive og høflige Modtager således ikke krav på taleretten, og feedback skal derfor ikke sidestilles med afbrydelse.

Tilbagekanaliserende feedback har udelukkende en **kommunikativ støttefunktion** og skal ikke forveksles med en replik, som er karakteriseret ved sin medvirken til at bringe en samtale frem til et kommunikativt resultat pga. sin indholdsmæssige substans. I modsætning til feedback, kan man derfor med en replik

- stille spørgsmål,
- udtrykke divergerende opfattelser af indholdet i Afsenders replik,
- tilføje nye emnemæssige perspektiver i forhold til indholdet i Afsenders replik,

Den baggrundssignalering, der kommer til udtryk med den tilbagekanaliserende feedback, udgør et væsentligt element i samtaleprocessen, idet den interaktive og interpersonelle dimension, der netop karakteriserer en samtale, ville bortfalde uden disse signaler, og Afsenders bidrag ville i sin form virke monologisk.

Feedback er en af de vigtigste samtaleteknikker, fordi den sikrer kontinuerlig interaktion Afsender og Modtager imellem. Såfremt feedbacken realiseres på en adækvat¹⁰ måde, opfattes den ikke af Afsender som et forstyrrende eller afbrydende element; tværtimod føler Afsender sig kommunikativt bakket op af Modtager og opmuntret til at tale videre. I rollen som Modtager ikke at anvende tilbagekanaliserende feedback udtrykker ligegyldighed over for det, Afsender siger, og kan af denne opfattes som decideret uhøfligt.

Der skelnes imellem tre grundlæggende former for tilbagekanaliserende feedback:

- nonverbal (smil, nik, ryst på hovedet osv.)
- kort feedback (i form af neutrale og ekspressive gambitter, se p. 15 + 16).
- lang feedback (i form af kommentarer med forskellige funktioner, se p. 17).

⁹ Som tidligere defineret er en replik (eller et samtalebidrag) en samtalepartners verbale bidrag til den igangværende samtale inden for den sammenhængende periode, den pågældende, i sin egenskab af Afsender, har ordet.

¹⁰ *hensigtsmæssig*

Feedback på feedback

Feedback bruges også af Afsender, når denne over for Modtager(ne) tilkendegiver at have hørt og registreret dennes feedback. Denne samtaleteknik benævnes her *feedback-på-feedback*. Ikke i sin egenskab af Afsender at give Modtager(ne) feedback på feedback sender uheldige signaler om manglende samarbejdsevne og engagement i den fælles opbygning af samtalen.

**AFSENDER
replik**

→ fb på fb

→ fb på fb

MODTAGER 1+2

← feedback

← feedback

C. TILBAGEKANALISERENDE FEEDBACK (2) – KORT FEEDBACK

Neutral feedback:

Den neutrale feedback omfatter registrering, enighed, forhåndskendskab og forståelse. Når det drejer sig om forhåndskendskab, kan den være eksisterende eller ikke eksisterende.

Bemærk, at Modtager med fx *me imagino* og *no me extraña* udtrykker manglende forhåndskendskab og derfor ikke kan bruges ifm. sagsforhold, som Modtager er bekendt med.

C1. (registrering)

humm	<i>hm</i>
ah	<i>aha; nå</i>
ah, sí	<i>nå ja</i>
sí	<i>ja</i>
ya	<i>ja; nå; nej</i>
bueno	<i>ja; nå; nå ja</i>
vale	<i>aha; okay</i>
muy bien	<i>aha; okay; godt</i>

C2. (enighed)

es verdad	<i>det er sandt</i>
es cierto	<i>det er rigtigt</i>
¿verdad que sí?	<i>ja ikke?</i>
¿verdad que no?	<i>nej, vel?</i>
claro	<i>selvfølgelig; det er klart</i>
claro que sí	<i>ja, selvfølgelig</i>
claro que no	<i>nej, selvfølgelig ikke</i>
si, claro	<i>ja, det er klart</i>
no, claro	<i>nej, det er klart</i>
por supuesto	<i>naturligvis</i>
naturalmente	<i>naturligvis</i>
exactamente	<i>netop</i>

C3. (plus/minus forhåndskendskab samt forståelse)

(ya) lo sé	<i>det ved jeg godt</i>
(no) lo sabía	<i>det vidste jeg ikke/godt</i>
me lo figuraba	<i>det tænkte jeg nok</i>
ya decía yo	<i>hvad sagde jeg</i>
ya me acuerdo	<i>det kan jeg godt huske</i>
lo comprendo	<i>det forstår jeg godt</i>
te entiendo	<i>jeg forstår dig godt</i>
me imagino	<i>det kan jeg forestille mig</i>
no me extraña	<i>det undrer mig ikke</i>
yo/a mí también; ¹¹	<i>også jeg/det gør jeg også</i>
yo/a mí tampoco	<i>heller ikke mig/det gør jeg heller ikke</i>

¹¹ Formen 'a mí' bruges ved dativstyrende verber:
No me gusta la leche → *A mí tampoco*
Me parece estupendo → *A mí también*

C. TILBAGEKANALISERENDE FEEDBACK (3) – KORT FEEDBACK

Ekspressiv feedback

Med ekspressiv feedback er Modtager ikke neutral over for indholdet i samtalepartnerens forudgående replik, men signalerer forskellige former for følelsesmæssig indlevelse og reaktion herpå. Det følelsesmæssige spektrum, disse feedback-typer dækker, er meget bredt og går lige fra undren til harme.

Bemærk, at Modtager aldrig i en feedback kan udtrykkes uenighed med indholdet i Afsenders forudgående replik. Det vil sige, at når en ekspressiv feedback evt. har et negativt ladet indhold, er det i overensstemmelse med et negativt ladet indhold i Afsenders forudgående replik, som Modtager giver feedback på.

¿sí?	<i>virkelig?</i>	fantástico	<i>fantastisk</i>
¿ah, sí?	<i>nå, virkelig?</i>	Dios mío	<i>Gud</i>
¿ah, no?	<i>nå, virkelig ikke?</i>	hostias	<i>du godeste; hold da op</i>
¿de verdad?	<i>virkelig?</i>	qué interesante	<i>nej, hvor interessant</i>
(pero) ¿qué dices?	<i>hvad siger du?</i>	qué suerte	<i>sikken et held</i>
no me digas ¹²	<i>det siger du ikke</i>	qué bien	<i>nej, hvor godt/herligt</i>
pero bueno	<i>nej, altså; ærlig talt</i>	qué gracia	<i>det var da skægt</i>
pero hombre	<i>nej, altså; ved du hvad</i>	qué horror	<i>det var da skrækkeligt</i>
pero mujer	<i>nej, altså; ved du hvad</i>	qué barbaridad	<i>det var da forfærdeligt</i>
hombre ¹³	<i>men dog; hold da op</i>	qué lástima	<i>sikken en skam; ærgerligt</i>
mujer ¹⁴	<i>men dog; hold da op</i>	qué asco	<i>hvor ulækkert</i>
ah	<i>åh; ih; næh; nej</i>	qué tontería	<i>sikke noget pjat</i>
anda	<i>nåda; næh</i>	qué locura	<i>hvor åndsvagt</i>
vamos	<i>altså; hold da op; nej da</i>	qué disgusto	<i>det var da irriterende/ubehageligt</i>
vaya	<i>nåda; nej dog</i>	qué mala suerte	<i>det var da uheldigt</i>
menos mal	<i>heldigvis; gudskelov</i>		
estupendo	<i>alle tiders</i>		

¹² De ekspressive gambitter, der ikke er omgivet af spørgsmålstegn, skrives både med og uden udråbstegn. Derfor kan en ekspressiv feedback ikke identificeres ud fra tegnsætningen i opgaverne.

¹³ *hombre* kan bruges som ekspressiv feedback i samtaler med både mænd og kvinder.

¹⁴ *mujer* kan kun bruges som ekspressiv feedback i samtaler med kvinder.

C. TILBAGEKANALISERENDE FEEDBACK (4)

LANG FEEDBACK (KOMMENTARER TIL REPLIKKEN)

Realiseres af Modtager og kan aldrig tage form af spørgsmål, kommentarer med substans, uenighed med/forbehold over for indholdet i Afsenders replik eller af nye emnemæssige perspektiver.

- **Bekræftende feedback**

Modtager gentager en del af/hele Afsenders replik + bekræftelse.

Kun kortere replikker kan gentages i sin helhed.

Fx: A - En Dinamarca hace mucho frío...

M ... *en Dinamarca hace mucho frío, sí...*

- **Interesseudvisende feedback**

Modtager gentager en mindre del af Afsenders forudgående replik.

Anvendes kun ved manglende kendskab til sagsforholdet i replikken.

Fx: A -El año pasado estuve en Madrid.

M ... *ah, en Madrid / ... ah, ¿en Madrid?...*

- **Omformulerende feedback**

Modtager siger det samme som Afsender, men med et andet ordvalg.

Der tilføjes ikke nye informationer.

Fx: A - Todo eso ocurrió cuando sólo tenía 14 años ....

M ... *cuando eras muy joven ...*

- **Forstærkende feedback**

Modtager forstærker et element i Afsenders replik.

Der kan være tale om forstærkelse af et enkelt ord eller (en del af) selve betydningsindholdet i replikken.

Fx: A -Los estudiantes tenemos mucho trabajo.

M ... *pero muchísimo ...*

A El 35% de la población infantil del mundo es obeso.

M *Es un gran problema.*

- **Fuldførende feedback**

Modtager fuldfører Afsenders replik.

Fx: A -La verdad es que me he quedado .. pues muy ...

M ... *decepcionado...*

A ... (decepcionado) sí...

A - No me gustan nada el fútbol ni

M ... *ni el balonmano, ya lo sé ...*

- **Uddybende feedback**

Modtager uddyber eller eksemplificerer en del af det generelle indhold i Afsenders replik ved at tilføje en udspecificerende/forklarende kommentar gennem feedbacken. (Generelt → specifikt).

Fx: A - La vida estudiantil es dura ...

M ... *o sea que hay que trabajar mucho por muy poco dinero*

- **Konkluderende feedback**

Modtager udleder/sammenfatter/konkluderer ud fra Afsenders replik og går derved fra det specifikke i indholdet i replikken til det mere generelle i feedbacken. (Specifikt → generelt).

Fx: A - Cada día como dos manzanas, una naranja, un plátano ...

M ... *o sea, que te encanta la fruta*

D. EMNESKIFT

De samtalendes motivation for at tale om et givent emne afhænger af den interesse, de selv lægger for dagen i behandlingen heraf. Interessen er ikke alene rettet mod emnets indhold, men også mod de interpersonelle relationer parterne imellem. Dette betyder, at en samtalepartner kan se en fordel i at fortsætte med udviklingen af et emne, ikke pga. af dets indhold, men fordi h/n igennem emnet får mulighed for at give et særligt billede af sig selv, give udtryk for sine meninger og holdninger samt signalere opmærksomhed over for den anden part ved at tale med om noget, der interesserer denne.

Så snart et emne er uddebatteret eller ikke længere er af interesse for de samtalende er der to muligheder: samtalen kan ophøre, eller der kan foretages et **emneskift**.

Der skelnes her imellem tre forskellige former for emneskift:

- *et perspektivændrende;*
- *et reintroducerende;*
- *et introducerende.*

- Perspektivændrende emneskift

Med det perspektivændrende emneskift tages udgangspunkt i noget lige omtalt, og samtalen videreudvikles ved, at der sættes fokus på et andet perspektiv af samme sag. Denne teknik kan derfor kun bruges ved nært beslægtede emner.

I dette tilfælde kan overgangen fra et emne til et andet ske glidende og umarkeret, ofte uden at samtalepartnerne er bevidste om det. Der skabes såkaldte *emnekæder* med en tæt indholdsmæssig relation, således at samtalen efter en emneintroducerende replik indholdsmæssigt bevæger sig omkring delaspekter til denne.

labores domésticas	rutina diaria	distracciones preferidas
tele	cine	juego
informática	alimentación	costumbres españolas y danesas

- labores domésticas → rutina diaria → alimentación
- tele → alimentación
- distracciones → tele, cine, informática
- juego → informática (adicción)
- rutina diaria → informática
- alimentación (compras) → informática

- rutina diaria (trabajo sedentario) → alimentación
- labores domésticas → costumbres españolas y danesas
- informática → rutina diaria (teletrabajo)
- rutina diaria (soledad) → informática (chateo)

Det perspektivændrende emneskift kan også foregå mere markeret med anvendelse af visse (neutrale) gambitter, fx: *nå; ja; nå ja; nå men.*

- **Reintroducerende emneskift**

Med et reintroducerende emneskift genoptages et tidligere berørt emne, som oftest gennem anvendelse af gambitter af typen *for at vende tilbage til ...; som jeg var ved at sige før;*

- **Introducerende emneskift**

Med et introducerende emneskift inddrages der et nyt emne i samtalen, med mindre grad af relation eller ingen relation til noget forud sagt.

- a. Gennem gambitter af typen *apropos; det minder mig om; nu, vi taler om ..* ; markerer Afsender en tankeforbindelse imellem de to emner og søger dermed at etablere en emnemæssig kontinuitet i samtalen.

I de tilfælde, hvor der ikke eksisterer nogen emnemæssig relation imellem to emner, ej heller mulighed for at skabe den, er der flg. muligheder:

- b. At påkalde sig Modtagers opmærksomhed med gambitter af typen *hør engang; sig mig engang; tænk dig; ved du hvad?*
- c. At markere emneskiftet eksplicit med gambitter af typen *for at tale om noget andet; før jeg glemmer det; åh, for resten; nu, jeg husker det; for at skifte emne.*
- d. At bruge en periode med *smalltalk* uden nævneværdig indholdsmæssig substans til mentalt at planlægge overgangen til et andet emne med indholdsmæssig substans.

EMNESKIFT - OVERSIGT

Generelt

For at undgå at en samtale går i stå, er det vigtigt, at hver deltager for sig selv har udtænkt et nyt emne at bringe på banen, når det igangværende er afsluttet.

1. PERSPEKTIVÆNDRENDE EMNESKIFT

Der sættes fokus på et andet perspektiv af samme sag.

a. Umarkeret perspektivændring

Et emne kan naturligt flyde over i et delaspekt af samme emne via dannelse af emnekæder uden markering i form af gambitter

b. Markeret perspektivændring

Flg. gambitter anvendes: *bueno; pues; bueno pues; entonces*. Fx:

Bueno, pues acabo de leer que ... (*nå, men*)
Entonces, ¿qué hace tu padre? (*hvad... så*)

2. REINTRODUCERENDE EMNESKIFT

Tilbagevenden til tidligere berørt emne, fx:

<i>entonces</i>	hvad var det med ..
<i>volviendo a (lo de)</i>	for at vende tilbage til (det med)
<i>como decía antes</i>	som jeg var ved at sige før

Træning i emneskift

Emneskift trænes som et led i den cykliske træning. Samtalepartnerne påtager sig på skift at foretage et emneskift fx ca. hvert 5. min.

Tilstræb at træne så varieret som muligt, da alle former for emneskift skal beherskes.

3. INTRODUCERENDE EMNESKIFT

a. Markering af tankeforbindelse, fx:

<i>a propósito de</i>	apropos
<i>ahora que hablas de</i>	nu hvor du taler om
<i>hablando de</i>	nu vi taler om
<i>por cierto</i>	for resten

b. Påkalden sig modtagers opmærksomhed, fx:

Oye, me acabo de enterar de que ...
Mira, el otro día salió en el telediario que ...
Fíjate/fijaos, Ana me he contado que ...
Dime/decidme (una cosa), ¿qué pasó ayer?
¿Sabes/sabéis (una cosa)?
Me voy de vacaciones a España.

c. Eksplicit markering af emneskift, fx:

<i>(ah), por cierto</i>	(åh), for resten
<i>(ah), una cosa</i>	(åh), for resten
<i>(ah), otra cosa</i>	(åh), der var lige en anden ting
<i>ahora que me acuerdo</i>	nu jeg husker det
<i>hablando de otra cosa</i>	for at tale om noget andet
<i>cambiando de tema</i>	for at skifte emne

E. AKTIV DELTAGELSE

For at det indbyrdes forhold samtalepartnerne imellem ikke skal blive kommunikativt asymmetrisk må alle partnere være aktive i løbet af samtalen. Hvis en partners deltagelse i samtalen fx indskrænker sig til kun at besvare andres spørgsmål, kommer man let til at fremstå som en passiv og uengageret deltager. Dertil kommer, at hvis stort set alt arbejdet med at holde samtalen i gang tilfalder kun den ene partner i samtalen, vil denne opleve samtalen som en tung opgave. Det er belastende at holde en samtale i gang med en eller flere personer, hvis kommunikative adfærd begrænser sig til at besvare spørgsmål.

Det påhviler alle samtalepartnere at være aktive i form af at stille og besvare spørgsmål, give feedback, skifte emne samt bidrage med uopfordrede uddybninger og videreudviklinger af indholdet i andres samtalebidrag. Sidste kan tage form af fx egne meninger og opfattelser samt personlige erfaringer og oplevelser inden for et givet emne.

Hvis der for eksempel er tre deltagere i en samtale, og den ene i en periode har ordet, påhviler det begge de to andre, i deres egenskab af Modtagere, løbende at give både kort og lang tilbagekanaliserende feedback på det, Afsender fortæller.

F. ALMEN VIDEN OG PERSONLIG ERFARING

Den gode og interessante samtalepartner skal i princippet kunne snakke med om næsten hvilket som helst emne. Derfor skal man altid i en samtale inddrage sin generelle viden om verden og det omgivende samfund, samt personlige erfaringer, oplevelser og meninger.

Den gode samtalepartner holder sig via medierne orienteret om generelle emner samt om højaktuelle lokale, nationale og internationale nyheder.

G. TILPASNING AF INFORMATIONS MÆNGDEN

I forbindelse med behandlingen af det etablerede emne, bør man tilpasse informationsmængden efter Modtagers forhåndsviden om emnet. Modtager skal hverken have for meget eller for lidt information, hvilket vil sige, at ekspliciteringsgraden afhænger af, hvem man taler med. At give for få informationer i forhold til Modtagers forhåndsviden forekommer nonkooperativt, fordi det giver Modtager for mange fortolkningsproblemer. At give for mange informationer i forhold til Modtagers forhåndsviden får Afsenders samtalebidrag til at virke kedelige og omstændelige.

H. FORSTÅELSE OG INTERAKTIV PROBLEMLØSNING

For at få en interaktion til at fungere optimalt, må de deltagende parter løbende sikre forståelsen samt løse de interaktive problemer, som uvægerligt opstår i en talesprogssituation, der i sin natur er spontan og improviseret. (Se *vendinger til samtale g diskussion* næste side).

1. Det er god samtaleskik ikke at dominere hele samtalen, men også lade andre komme til orde. Hvis en deltager imidlertid ikke overholder denne regel, bruges *vendinger til overtagelse af taleretten*.
2. Den gode samtalepartner afbryder ikke hele tiden andre for selv at komme til orde. Overholdes denne regel ikke, anvendes *vendinger til bibeholdelse af taleretten*.
3. Hvis en deltager forholder sig passiv, er det god skik at prøve at få vedkommende inddraget i samtalen ved at bruge *vendinger til overdragelse af taleretten*.
4. Hvis man som Modtager ikke kan følge tråden i det, Afsender siger, enten fordi vedkommende ikke har forstået at tilpasse informationsmængden Modtagers forudsætningsniveau, eller fordi Modtager har sproglige forståelsesproblemer, bør man give udtryk herfor og ikke lade som om, man er med. Efter al sandsynlighed vil samtalen i så fald på et tidspunkt løbe af sporet pga. inadækvat respons fra Modtager. Brug *vendinger hvormed man udtrykker forståelsesproblemer*.
5. Det er god samtaleskik i rollen som Afsender løbende at forvise sig om, at man udtrykker sig klart og utvetydigt, og at Modtager forstår, hvad man siger, såvel indholdsmæssigt som sprogligt. Dette gælder ikke mindst i situationer, hvor man ved eller har en formodning om, at Modtagers forhåndsviden om det pågældende emne er lille, eller at Modtager har sproglige forståelsesproblemer. Dette gøres vha. *vendinger hvormed man sikrer forståelse*.

Vendinger til samtale og diskussion

(Det anbefales, at nedenstående vendinger indskrives og trænes i det elektroniske glosetræningsprogram).

Overtagelse af taleretten

¿Puedo yo decir algo también?
Sobre eso tengo algo que decir
Yo quisiera decir que ...

*Må jeg også godt sige noget?
Det har jeg noget at sige om
Jeg vil gerne sige at ...*

Bibeholdelse af taleretten

¿Puedo terminar?
Espera (un momento), no he acabado
Por favor, no me interrumpas

*Må jeg godt tale færdig?
Vent (lige lidt), jeg var ikke færdig
Vær venlig at lade være med at afbryde mig*

Overdragelse af taleretten

¿Cuál es tu opinión sobre ..?
En tu opinión, ¿qué ...?
Y tú, ¿cómo lo ves?
¿Qué piensas de ...?
¿Qué te parece (a ti)?
¿Piensas como yo?
¿Estás de acuerdo (conmigo)?

*Hvad er din mening om ...?
Efter din mening, hvad ...?
Og hvordan ser du på det?
Hvad mener du om ...?
Hvad synes du?
Mener du det samme som jeg?
Er du enig (med mig)?*

Udtrykke forståelsesproblemer

¿Cómo?
¿Qué?
¿Qué has dicho?
¿Me lo repites, por favor?
Otra vez, por favor
Más despacio, por favor
Más alto, por favor

*Hvabehar?
Hvad? Hvilket?
Hvad sagde du?
Gider du ikke lige sige det igen?
Vær venlig/rar/sød at sige det igen
Vær venlig/rar/sød at tale langsommere
Vær venlig/rar/sød at tale højere*

Sikre forståelse

¿Comprendes?
¿Entiendes?
¿Me sigues?
¿Me explico?
¿Ves por dónde voy?

*Er du med?; Forstår du, hvad jeg mener?
Er du med?; Forstår du, hvad jeg mener?
Kan du følge mig?
Udtrykker jeg mig klart nok?
Kan du se, hvor jeg vil hen?*

3. GAMBITTER

ah (nå)
bueno, pues (nå, men så ...)
fijate (tænk dig)
quiero decir (jeg mener)
¿no? (ikke?)
vaya (hold da op)

Ovenstående er eksempler på såkaldte gambitter. Gambitter indgår som væsentlige elementer i talesproget, hvor de bidrager til, at samtalen forløbet glat og flydende. Derfor kaldes de også populært "samtalens smørelse" og på spansk: *muletillas*: små krykker.

Gambitter udgør et iboende træk i den naturlige tale og samtale. En talt diskurs uden gambitter virker skriftsprogsagtig og er dermed inadækvat for det mundtlige medium.

Gambitter medvirker til:

- at regulere fordelingen af taleretten;
- at sikre og efterprøve kontakten imellem samtalepartnere;
- at skabe kohærens mellem samtalens replikker;
- at skabe kohærens internt i de enkelte replikker, hvilket bl.a. giver Afsender mulighed for at kaste sig i længere samtalebidrag uden forhåndsplanlægning;

3.1 FORMÅLET MED AT LÆRE GAMBITTER

Hvad er formålet med at lære at inkorporere gambitter i sin tale og samtale?

a.

Fra undersøgelser af intersprog ved man, at intersprogsbrugere ikke anvender gambitter på fremmedsproget i særlig udstrakt grad. Man ved også, at de få gambitter, de anvender, ikke altid bruges korrekt. Og endelig at intersprogsbrugere har en tilbøjelighed til at udvælge sig et par universalgambitter (på spansk typisk *bueno* og *pues*), som de mener at kunne klare sig med i alle situationer.

Forklaringen på dette ikke særligt positive billede af intersprogsbrugeres forhold til gambitter på fremmedsproget ligger i, at de færreste har modtaget eksplicit undervisning og træning i disse tale- og samtaletypiske elementer

b.

Intersprogsbrugere har, i sagens natur, større besvær end indfødte sprogbrugere med at producere flydende tale – ikke mindst når det drejer sig om længere samtalebidrag. Af den årsag er det vigtigt at få automatiseret brugen af gambitter, således at talen ikke går i stå eller skæmmes af udfyldte pauser ("huller" i diskursen). Dermed kan gambitter opfattes som et hjælpemiddel til at producere lange og flydende replikker.

c.

Ved at bibringe intersprogsbrugere redskaber til bedre at håndtere talt diskurs på målsproget, vil de kunne påtage sig en mere aktiv rolle i en samtale med indfødte sprogbrugere og lettere kommer til orde. Dette er især af betydning, fordi spaniernes replikskiftesystem, i modsætning til fx det danske, er karakteriseret ved, at man beholder taleretten (ordet), indtil samtalepartnere med en gambit placeret først i en replik indikerer, at h/n nu vil (over)tage taleretten.

3.2 GAMBITLESSIFIKATION

Gambitletter klassificeres ud fra deres position i forhold til replikken¹⁵ (ikke i forhold til sætningen).

I Gambitletter i præposition (realiseres af **Afsender**)

De præpositionelle gambitletter er karakteriseret ved deres position først i replikken. De fungerer som signal til, at man (over)tager taleretten og dermed påtager sig rollen som Afsender:

A1 ¿Qué quieres que hagamos?

A2 **Bueno**, lo que tú quieras.

II Gambitletter i postposition (realiseres af **Afsender**)

De postpositionelle gambitletter er karakteriseret ved deres position sidst i replikken. De fungerer som signal til, at Afsender afgiver taleretten og på samme tid forventer en respons fra samtalepart-neren.

A1 Nos volveremos a ver, ¿**verdad**?

A2 Pues no sé. Quizá.

III Gambitletter i intraposition (realiseres af **Afsender**)

De intrapositionelle gambitletter er karakteriseret ved deres position internt i replikken. De fungerer som signal til, at Afsender ønsker at bibeholde taleretten.

A No, creo que no. Más bien era él quien en esos momentos ... ¿**cómo lo diría**? ... frenaba la situación.

IV Gambitletter i extraposition (realiseres af **Modtager**)

De extrapositionelle gambitletter er karakteriseret ved deres position uden for replikken. Gambitletter i denne position anvendes til tilbagekanaliserende feedback, hvormed Modtager signalerer opmærksomhed og interesse for det, Afsender siger. Med disse feedbacksignaler gøres der ikke krav på taleretten.

A Tienes una casa muy mona, muy graciosa ...

M ¿**Verdad que sí**?

A ...Me encantan los interiores así, acogedores ...

¹⁵ En replik er en samtalepartners verbale bidrag til den igangværende samtale inden for den sammenhængende periode, den pågældende, i sin egenskab af Afsender, har ordet. En replik kan bestå af en eller flere sætninger.

3.3 OVERSIGT OVER GAMBITTYPOLOGIEN

1. PRÆ- OG EXTRAPOSITION

- 1.1 neutral feedback (registrering/enighed/forhåndskendskab/forståelse)
- 1.2 ekspressiv feedback

2. PRÆPOSITION

- 2.1 opstart
- 2.2 adversativitet
- 2.3 emneskift
- 2.4 reaktion
- 2.5 sammenfatning/konklusion
- 2.6 afslutning

3. POST- OG INTRAPOSITION

- 3.1 appel

4. INTRAPOSITION

- 4.1 replikfyld
- 4.2 uddybning
- 4.3 modifikation
- 4.4 forklaring/fokusering
- 4.5 modtagerreference
- 4.6 sammenfatning/konklusion

Inden for de opstillede gambitklasser opstilles en række hyppigt forekommende gambittyper med forskellige funktioner. Af pladsmæssige hensyn har det ikke været muligt at bringe eksempler på alle eksisterende typer inden for det spanske sprog. For forståelsesopgavernes vedkommende (jf. kompendiet *Konversationel kompetence* (2)) kan dette betyde, at man i tekstuddrag støder på realisationer, som ikke står anført på præsentations- og oversigtsarkene, men som kan identificeres ved at gå analogisk til værks.

Endvidere skal det nævnes, at den enkelte gambittype i nogle tilfælde kan have flere betydningsnuancer end på præsentations- og oversigtsarkene – afhængigt af konteksten.

1. PRÆ- OG EXTRAPOSITION

1.1 Neutral feedback

Model (præposition)

A1 replik

A2 **neutral feedback** + replik

Model (extraposition)

A1 replik

M **neutral feedback** (uden for replik)

Funktion

Med neutrale feedbackgambitter i præposition tager man taleretten og giver som Afsender feedback på samtalepartneres forudgående replik.

Med neutrale feedbackgambitter i extraposition, der står alene uden for replikken og har en kommunikativ støttefunktion, signalerer Modtager, at h/n er en opmærksom og aktiv lytter.

Den neutrale feedback omfatter registrering, enighed, forhåndskendskab og forståelse. Når det drejer sig om forhåndskendskab, kan den være eksisterende eller ikke eksisterende. Bemærk, at Modtager med fx *me imagino* og *no me extraña* udtrykker manglende forhåndskendskab og derfor ikke kan bruges ifm. sagsforhold, som Modtager er bekendt med.

a. (registrering)

humm	<i>hm</i>
ah	<i>aha; nå</i>
ah, sí	<i>nå ja</i>
sí	<i>ja</i>
ya	<i>ja; nå; nej</i>
bueno	<i>ja; nå; nå ja</i>
vale	<i>aha; okay</i>
muy bien	<i>aha; okay; godt</i>

b. (enighed)

es verdad	<i>det er sandt</i>
es cierto	<i>det er rigtigt</i>
¿verdad que sí?	<i>ja ikke?</i>
¿verdad que no?	<i>nej, vel?</i>
claro	<i>selvfølgelig; det er klart</i>
claro que sí	<i>ja, selvfølgelig</i>
claro que no	<i>nej, selvfølgelig ikke</i>
si, claro	<i>ja, det er klart</i>
no, claro	<i>nej, det er klart</i>
por supuesto	<i>naturligvis</i>
naturalmente	<i>naturligvis</i>
exactamente	<i>netop</i>

c. (plus/minus forhåndskendskab samt forståelse)

(ya) lo sé	<i>det ved jeg godt</i>
(no) lo sabía	<i>det vidste jeg ikke/godt</i>
me lo figuraba	<i>det tænkte jeg nok</i>
ya decía yo	<i>hvad sagde jeg</i>
ya me acuerdo	<i>det kan jeg godt huske</i>
lo comprendo	<i>det forstår jeg godt</i>
te entiendo	<i>jeg forstår dig godt</i>
me imagino	<i>det kan jeg forestille mig</i>
no me extraña	<i>det undrer mig ikke</i>
yo/a mí también ¹⁶	<i>også jeg/det gør jeg også</i>
yo/a mí tampoco	<i>heller ikke mig/det gør jeg heller ikke</i>

¹⁶ Formen 'a mí' bruges ved dativstyrende verber:
 No me gusta la leche → *A mí tampoco*
 Me parece estupendo → *A mí también*

Eksempler (præposition)

Realiseres af Afsender:

1.

A1 Lola, la hermana de la portera, también me arregla a mí el piso.

A2 Ah, no me había dicho nada.

2.

A1 ¡Pobrecillo!

A2 No hay que compadecerle.

A1 Lo comprendo. El peor trago es para vosotros.

A2 Tampoco hay que compadecernos a nosotros.

A1 Claro, en realidad nadie tiene la culpa de lo que ha hecho tu hijo.

3.

A1 He dejado a mi marido.

A2 Ya lo sé. Su marido me llamó anoche e intentó responsabilizarme de que usted le hubiera dejado.Eksempler (extraposition)

Realiseres af Modtager:

4.

A Don Ambrosio, ¿sabes? El vecino.

M Sí.

A El del banco.

M Ya.

A Ha hablado con su compañero, el que me encontró el empleo, para preguntarle que cuándo me incorporo. El, el compañero, no don Ambrosio ...

M ...sí, te entiendo ...

A ...ha llamado a su tío, el de la tienda.

5.

A Es que a mí me gusta mucho el vino.

M Ya, ya lo sé.

A Y a veces me sacrifico y cambio una botella por un kilo de bacalao para que mis hijos no pasen hambre.

6.

A Tienes una casa muy mona, muy graciosa ...

M ... ¿verdad que sí? ...

A ... y es que me encantan los interiores así, acogedores, simpáticos.

1. PRÆ- OG EXTRAPOSITION (fortsat)

1.2 Ekspressiv feedback

Model (præposition)

A1 replik
A2 **ekspressiv feedback** + replik

Model (extraposition)

A1 replik
M **ekspressiv feedback** (uden replik)

Funktion

Med ekspressive feedbackgambitter i præposition tager man taleretten og giver som Afsender feedback på samtalepartneres forudgående replik.

Med ekspressive feedbackgambitter i extraposition, der står alene uden for replikken og har en kommunikativ støttefunktion, signalerer Modtager, at h/n er en opmærksom og aktiv lytter

Med præpositionelle ekspressive feedbackgambitter er Afsender ikke neutral over for indholdet i samtalepartnerens forudgående replik, men signalerer forskellige former for følelsesmæssig indlevelse og reaktion herpå. Det følelsesmæssige spektrum, disse gambittyper dækker, er meget bredt og går lige fra undren til harme.

De extrapositionelle ekspressive feedbackgambitter (= såkaldt "kort feedback", jf. p.15 og 16) står alene uden for replikken, formuleres af Modtager og har en kommunikativ støttefunktion.

Bemærk, at der aldrig i en feedback kan udtrykkes uenighed med indholdet i forudgående replik. Det vil sige, at når en feedbackgambit evt. har et negativt ladet indhold, er det i overensstemmelse med et negativt ladet indhold i Afsenders forudgående replik, som Modtager giver feedback på.

¿sí?	<i>virkelig?</i>	fantástico	<i>fantastisk</i>
¿ah, sí?	<i>nå, virkelig?</i>	Dios mío	<i>Gud</i>
¿ah, no?	<i>nå, virkelig ikke?</i>	hostias	<i>du gødeste; hold da op</i>
¿de verdad?	<i>virkelig?</i>	qué interesante	<i>nej, hvor interessant</i>
(pero) ¿qué dices?	<i>hvad siger du?</i>	qué suerte	<i>sikken et held</i>
no me digas ¹⁷	<i>det siger du ikke</i>	qué bien	<i>nej, hvor godt/herligt</i>
pero bueno	<i>nej, altså; ærlig talt</i>	qué gracia	<i>det var da skægt</i>
pero hombre	<i>nej, altså; ved du hvad</i>	qué horror	<i>det var da skrækkeligt</i>
pero mujer	<i>nej, altså; ved du hvad</i>	qué barbaridad	<i>det var da forfærdeligt</i>
hombre ¹⁸	<i>men dog; hold da op</i>	qué lástima	<i>sikken en skam; ærgerligt</i>
mujer ¹⁹	<i>men dog; hold da op</i>	qué asco	<i>hvor ulækkert</i>
ah	<i>åh; ih; næh; nej</i>	qué tontería	<i>sikke noget pjat</i>
anda	<i>nåda; næh</i>	qué locura	<i>hvor åndsvagt</i>
vamos	<i>altså; hold da op; nej da</i>	qué disgusto	<i>det var da irriterende/ubehageligt</i>
vaya	<i>nåda; nej dog</i>	qué mala suerte	<i>det var da uheldigt</i>
menos mal	<i>heldigvis; gudskelov</i>		
estupendo	<i>alle tiders</i>		

(Eksempler næste side).

¹⁷ De ekspressive gambitter, der ikke er omgivet af spørgsmålstegn, skrives både med og uden udråbstegn. Derfor kan en ekspressiv feedback ikke identificeres ud fra tegnsætningen i opgaverne.

¹⁸ *hombre* kan bruges som ekspressiv feedback i samtaler med både mænd og kvinder.

¹⁹ *mujer* kan kun bruges som ekspressiv feedback i samtaler med kvinder.

Eksempler (præposition)

Realiseres af Afsender.

1.

A1 ¿Por qué no tienes confianza en mí?

A2 ¡Ah, qué cosas se te ocurren!

2.

A1 Creo que me he enamorado de Laura.

A2 ¡Vaya! ¿Y ella te corresponde?

3.

A1 ¿Cuántas dosis te inyectas a la semana?

A2 Bueno, suelo pincharme dos o tres veces al día.

A1 ¡Dios mío! ¿Tanto? ¿Qué vamos a hacer?

Eksempler (extraposition)

Feedbackgambitter i extraposition realiseres af Modtager.

4.

A Un día, en el teatro, Elena me puso un brazo encima del mío ...

M ...¡hombre! ...

A ... ¿y qué iba a hacer yo?

5.

A A mí las películas de guerra no me gustan nada.

M ¿Ah, no?

A Pues no, prefiero las policíacas.

6.

A Ha llamado el tío Manolo. Desgraciadamente, no viene a la fiesta mañana.

M ¡Qué lástima!

A Dice que lo siento mucho, pero no se encuentra muy bien.

2. PRÆPOSITION

2.1 Opstart

Model

A1 **opstartsgambit** + replik

A2 replik

Funktion

Med disse gambittyper markerer man

- a. opstarten på en samtale
- b. opstarten på et nyt emne efter en pause i samtalen²⁰.

bueno	<i>nå; ja; nå, men</i>
pues	<i>nå; ja; nå, men</i>
bueno, pues	<i>nå; ja; nå, men</i>
(vamos) a ver	<i>lad mig/os se engang</i>

Eksempler

1.

A1 **Bueno**, papá, lo de la bicicleta.

A2 ¿Qué?

A1 Necesito una bicicleta para irme de excursión con mis compañeros.

A2 Ya volveremos sobre el asunto cuando hayas aprobado los exámenes.

2.

A1 **Bueno, pues** la fiesta de ayer, ¿qué tal?

A2 Es que no fui. Estaba hasta arriba de trabajo.

---

²⁰ Hvis der ikke er en pause i samtalen, bruges emneskift i stedet for opstartsgambitter.

2. PRÆPOSITION (fortsat)

2.2 Adversativitet

Model

A1 replik

A2 **adversativ gambit** + adversativ replik

Funktion

Gambitter med en bagudrettet, adversativ funktion indleder replikker, der indholdsmæssigt rummer en større eller mindre grad af modsætningsforhold til indholdet i samtalepartnerens forudgående replik. Der kan være tale om forskelle i holdning til et sagsforhold ifm. **meningsudvekslinger** samt om **forskellige kommunikative intentioner (jeg vil >< jeg vil ikke)**. En række på hinanden flg. replikker med et adversativt indhold, kan være tegn på en konflikt samtalepartnerne imellem.

Begrebet *adversativitet* dækker over et bredt betydningsspektrum: forbehold, uenighed, afvisning, korrektion.

bueno	<i>nåh; jah; joh; nej</i>	claro, pero	<i>selvfølgelig, men</i>
pues	<i>jamen; altså; jah/joh; ellers</i>	de acuerdo, pero	<i>o.k., men</i>
bueno, pues	<i>ja/jo, men; nej, men</i>	hombre, (pero)	<i>altså; nåh ja/nej, (men)</i>
bueno, pero	<i>ja/jo, men; nej men</i>	mujer, (pero)	<i>altså; nåh ja/nej, (men)</i>
sí, pero	<i>ja/jo men</i>	(ya) lo sé, pero	<i>det ved jeg, men</i>
ya, pero	<i>ja/jo men</i>	(pero) es que	<i>jamen</i>
no, pero	<i>nej, men</i>	mira	<i>altså</i>
		pero (...) si	<i>men (...) jo</i>

Eksempler

1.

A1 Algún día se nos acabarán el dinero, ¿no?

A2 **Bueno, pero** nos mandarán más.

2.

A1 Papá, tú sabes que mi colegio es muy de derechas.

A2 **Bueno**, es un colegio normal. No es de curas.

A1 **Ya, pero** es de derechas.

3.

A1 Cada vez que entro en su casa, me da una envidia ... Estos balcones que dan a la calle ...

A2 Es que pagamos el doble.

A1 **Bueno**, no tanto.

A2 **Pues** casi, casi.

4.

A1 Usted no tiene dinero, ¿verdad?

A2 Desde hace mucho tiempo.

A1 Ni posibilidades de encontrarlo.

A2 **Hombre**, yo no diría eso.

A1 ¡**Pues** yo sí lo digo!

2. PRÆPOSITION (fortsat)

2.3 Emneskift

Model

- A1 replik
 A2 replik
 A1 **emneskiftsgambit** + replik
 A2 replik
 A1 replik

Funktion

Disse gambittyper bruges til at signalere, at en ny emneafgrænset enhed i den igangværende samtale påbegyndes, eller at et tidligere berørt emne genoptages.

Der skelnes imellem perspektivændrende, reintroducerende og introducerende emneskift. (Jf. p. 18).

bueno	<i>nå; ja; nå, men</i>
pues	<i>nå; ja; nå, men</i>
bueno pues	<i>nå; ja; nå, men</i>
entonces	<i>så; hvad så med; hvad var det med</i>
volviendo a lo de	<i>for at vende tilbage til det med</i>
como decía antes	<i>som jeg var ved at sige før</i>
a propósito	<i>apropos</i>
ahora que hablas/hablamos de	<i>nu hvor du/vi taler om</i>
hablando de	<i>nu hvor vi taler om</i>
(ah), por cierto	<i>(åh), for resten</i>
oye	<i>hør lige her; sig mig; du</i>
mira	<i>ser du; du</i>
díme/decidme (una cosa)	<i>sig mig</i>
fíjate/fijaos	<i>tænk dig/jer</i>
¿sabes/sabéis (una cosa)?	<i>ved du/I hvad?</i>
(ah), una cosa	<i>(åh), lige en ting</i>
(ah), otra cosa	<i>(åh), (der var) lige en anden ting</i>
(ah), ahora que me acuerdo	<i>medens jeg husker det</i>
hablando de otra cosa	<i>for at tale om noget andet</i>
cambiando de tema	<i>for at skifte emne</i>

Eksempler

1.

- A1 Pues usted no puede quejarse, doña Dolores, que nosotros andamos peor. Estoy muy preocupada por mis hijos.
 A2 **Por cierto**, ya le he dicho a mi marido lo de su hijo.
 A1 No sabe cuánto se lo agradezco.

2.

- A1 Menos mal que han traído algo de alimento.
 A2 **A propósito de alimento**, ¿planteaste eso que me has dicho?
 A1 Es que me da vergüenza, Luis.

3.

- A1 Después tengo un hermano de trece años. Y nada más, yo soy la de en medio, la única chica de casa, y todo eso.
 A2 **Entonces**, ¿qué hace tu hermano menor?
 A1 Pues hace el segundo de bachiller.

2. PRÆPOSITION (fortsat)

2.4 Reaktion

Model (svar)

A1 replik (spørgsmål/anmodning om et bidrag)

A2 **reaktionsgambit** + svarreplik

Model (samtaleudvikling)

A1 replik

A2 **reaktionsgambit** + samtaleudvikling

Funktion

Denne gambitkategori indleder to kommunikative reaktionsformer:

a. **Svar (= opfordret samtalebidrag)**

Gambitterne kan indlede et svar på et direkte spørgsmål (fx: ¿Qué haces? eller en anmodning om at fremkomme med et samtalebidrag (fx: Tú dirás; Cuéntame; Necesito saber ...; Quiero que me expliques ...)

Bemærk '**pues**' som indleder af helt korte svar, fx:

Pues sí; pues no; pues no sé; pues regular; pues nada mv.

Her oversættes gambitten ikke.

b. **Samtaleudvikling (= uopfordret samtalebidrag)**

Gambitterne kan også indlede en kommunikativ reaktion på et forudgående samtalebidrag. Den kommunikative reaktion tager her form af videreudvikling og uddybning af det aktuelle samtaleemne.

Den samtaleudviklende replik kan aldrig have et adversativt indhold. Og den kan ikke udgøre et spørgsmål.

humm	<i>hmm</i>
eh	<i>øh</i>
bueno	<i>ja(h); jo(h) tja; ja, altså; nå men (så)</i>
pues	<i>ja/jo altså; ja, for; ja, så; øh; tja; nå, men så; ÷ oversæt.</i>
bueno pues	<i>ja/jo altså; ja(h); jo(h); nå, men (så)</i>
(pues), no sé	<i>(øh/tja), det ved jeg ikke rigtigt</i>
(vamos) a ver	<i>lad os se engang; lad mig se</i>
vamos	<i>ja, altså</i>
fijate/fijaos	<i>tænk dig/jer</i>
mira	<i>ser du/I; ja/jo altså</i>
es que	<i>faktisk; det er sådan at; det er fordi at; ja, for; ÷ oversæt.</i>
el caso es que	<i>faktisk; sagen er den at; det er fordi at</i>
lo que pasa es que	<i>faktisk; det forholder sig sådan at; det er fordi at</i>
la verdad es que	<i>faktisk; sandheden er at</i>

Eksempler

1.

A1 ¿Y qué haces?

A2 **Pues** nada, vivo aquí desde hace un año.

2.

A1 ¿Nos volveremos a ver?

A2 **Pues** no sé. Quizás.

3.

A1 ¿Estás escribiendo una novela? ¿De qué se trata?

A2 **Bueno**, es una novela que está planteada como una serie.

4.

A1 ¿Vas a menudo al psicólogo?

A2 **Mira**, hay épocas en que me siento muy deprimida. Pero como no quiero dar el coñazo a mis amigos, prefiero ir al psicólogo.

5.

A1 Aunque no lo parezca, Nicky es un genio

A2 No, la verdad es que no lo parece.

A1 **Pues** es un niño prodigio ... Premio de piano a los diez años y de violín a los quince.

A2 Entonces, lo que es, es un anormal.

A1 Hasta le han ofrecido becas para ir a Nueva York.

A2 **Bueno, pues** no debería desperdiciarlas. Igual allí le gusta todo.A1 **No sé**, parece que Nicky no te gusta mucho.A2 **La verdad es que** no me gusta mucho. No es mi tipo.A1 **Pues** a mí me ha ayudado mucho con el violín.

2. PRÆPOSITION (fortsat)

2.5 Sammenfatning/konklusion

Model

A1 replik

A2 replik

A1 **sammenfattende/konkluderende gambit** + replik eller feedback

Funktion

Disse gambittyper indleder replikker og feedback'er, der indeholder en sammenfatning af/konklusion på indholdet i et eller flere forudgående samtalebidrag.

entonces	så
en fin	<i>men altså, men hvad; alt i alt</i>
es decir(que)	<i>det vil sige (at)</i>
o sea (que)	<i>det vil sige (at); så - altså</i>
total (que)	<i>kort sagt; det vil altså sige</i>
de modo que	<i>så - altså</i>
de manera que	<i>så - altså</i>
así que	<i>så - altså</i>

Eksempler

1.

A1 Da la casualidad de que espero visita.

A2 ¿Una visita femenina?

A1 Exacto.

A2 **O sea que** tendré que irme otra vez al cine, desaparecer.

2.

A1 Bueno, son personas de cierta edad.

A2 **Entonces** no son de aquí.

3.

A1 ¡Nueve años!

A2 Que lo mismo pueden ser ocho que pueden ser diez.

A1 ¿Y dos no pueden ser?

A2 Mujer, dos es mucho pedir.

A1 Bueno, a mí nueve años me parece mucho tiempo.

A2 **En fin**, he esperado veintiún años, ¡qué más da esperar nueve más!

4.

A1 Hemos pensado que como tú no tienes hijos, estarías dispuesta a ceder tu parte de las joyas a Yoli ... como ella es la única nieta. Nosotros te compensaríamos económicamente, claro.

Y ahora que acabas de instalarte en Madrid, me imagino que el dinero te venga muy bien.

A2 **De modo que** a tu marido y a ti os parece una buena idea que yo ceda mi parte de las joyas a vuestra hija, por tratarse de la única nieta y como seré compensada económicamente ... ¿Es eso?

A1 Creo que es una buenísima oferta.

2. PRÆPOSITION (fortsat)

2.6 Afslutning

Model

A1 **afslutningsgambit** + replik

A2 replik

Funktion

Med disse gambittyper markerer man

- a. afslutningen på et samtaleemne ²¹
- b. afslutningen på en samtale

bueno *nå, men (så)*

pues *nå, men (så)*

bueno, pues *nå, men (så)*

entonces *nå, men (så); så*

Eksempler

1.

A1 ¿No ha venido más?

A2 ¿Nada más de qué?

A1 Que si nos han mandado más dinero.

A2 Pues no.

A1 **Bueno**, avísame cuando llegue.

2.

A1 *(Levantándose)*

Entonces me voy ... Tengo una cita.

A2 ¿Con quién?

A1 No la conoces.

3.

A1 **Pues** muchísimas gracias por todo y encantado por su conversación.

A2 De nada. Hasta luego.

4.

A1 **Bueno**, nada más. Hasta luego.

A2 Adiós, adiós.

(Cuelgan el teléfono).

---

²¹ Herefter vil der følge et emneskift.

3. POST- OG INTRAPOSITION

3.1 Appel

Model (postposition)

A1 replik + **appelgambit**
A2 replik

Model (intraposition)

A replik + **appelgambit** + replik (fortsat)

Funktion

Med postpositionelle gambitter appellerer Afsender sidst i sin replik til den aktuelle Modtager om at engagere sig i og kommunikativt at reagere på indholdet i Afsenders replik, samtidig med at Modtager overdrages taleretten og dermed bliver næste Afsender.

Med intrapositionelle gambitter, der står internt i Afsenders replik, appellerer denne under sit igangværende samtalebidrag til den aktuelle Modtager om fortsat opmærksomhed, interesse, forståelse og enighed. I modsætning til de postpositionelle gambitter, beholder Afsender her taleretten og fortsætter sit samtalebidrag.

Appelgambitter formuleres altid i spørgende form og med spørgeintonation. Bemærk, at ¿sí? ikke findes.

¿eh?	<i>ikke?; vel?; hva'?; ikke også?; ÷ oversæt.</i>
¿no?	<i>ikke?; vel ?; hva'?</i>
¿verdad?	<i>ikke? ikke sandt?; er det ikke rigtigt?</i>
¿no es cierto?	<i>er det ikke rigtigt?</i>
¿a que sí?	<i>ikke også?</i>
¿a que no?	<i>vel?</i>
¿no te parece? ²²	<i>synes du ikke (også det)?</i>
¿no crees? ²³	<i>tror du ikke?; synes du ikke?</i>
¿sabes? ²⁴	<i>ikke (sandt)?; er du med? forstår du, hvad jeg mener?</i>
¿sabes lo que te digo? ²⁵	<i>er du med?; forstår du, hvad jeg siger/mener?</i>
¿te das cuenta? ²⁶	<i>er du med?; kan du (ikke) se det?</i>
¿lo ves? ²⁷	<i>kan du se det?</i>
¿comprendes? ²⁸	<i>forstår du, hvad jeg mener?</i>

Eksempler (postposition)

- A1 ¿Tú te has separado, ¿**no**?

A2 ¿Por qué me preguntas eso ahora?

A1 Pues no sé ... me estaba acordando.
- A1 ¿Nos volveremos a ver, ¿**verdad**?

A2 Pues claro.

²² Flertal: ¿no os parece? *synes I ikke (også det)?*

²³ Flertal: ¿no creéis? *synes I ikke (også det)?*

²⁴ Flertal: ¿sabéis? *ikke (sandt)?; er I med?; forstår I, hvad jeg mener?*

²⁵ Flertal: ¿sabéis lo que os digo? *er I med?; forstår I, hvad jeg siger/mener?*

²⁶ Flertal: ¿os dais cuenta? *er I med?; kan I (ikke) se det?*

²⁷ Flertal: ¿lo veis? *kan I se det?*

²⁸ Flertal: ¿comprendéis? *forstår I, hvad jeg mener?*

Eksempler (intraposition)

3.

A Con Martín no hace falta. Con un par de días con él ya es como si fuera de siempre, ¿**sabes lo que te digo?**? Es por su gran personalidad. Es como ... como ... no sé. Hay poca gente así.

4.

A Besugo. Se le hacen dos rajitas, ¿**sabes?**, porque luego, cuando ya lo tienes puesto para meterlo al horno, machacas un poco de perejil y orégano, ¿**eh?** Y entonces coges y ..... (-).

4. INTRAPOSITION

4.1 Replikfyld

Model

A replik + **replikfyld** + replik (fortsat)

Funktion

Når man taler foregår sprogproduktionen her og nu – uden mulighed for på forhånd at planlægge replikkernes form og indhold. Derfor har man behov for i taleprocessen at vinde kortere eller længere tid med henblik på at skabe et så ubrudt og flydende samtalebidrag som muligt, uden for mange og for lange udfyldte pauser ("huller"). Hertil anvendes intrapositionelle gambitter i kategorien 'replikfyld', der omfatter flg. to funktioner:

a. **Sprogligt hvil**

Med gambitter af typen 'sprogligt hvil' bibeholder Afsender taleretten og markerer ganske korte hvilesteder i taleprocessen.

Man kan ikke høre nogen pauser eller andet "støj" ifm. disse gambitter.

b. **Tøven**

Med denne type gambitter bibeholder Afsender taleretten og markerer længere hvilesteder i taleprocessen. Medens man leder efter den rette formulering og/eller planlægger, hvad man videre vil sige, indskydes tøv gambitter, så man undgår (for) lange udfyldte pauser ("huller" i talen).

Tøvegambitterne ledsages af "støj" i form af små pauser før og/eller efter selve gambitten, dvælen på selve gambitten og supplementer som *eh* og *humm*.

bueno	<i>hm; ja; altså ja, altså; nå, men</i>	hvil/tøven
pues	<i>øh; tj; ja; så; altså; ÷ oversæt.</i>	hvil/tøven
vamos	<i>altså</i>	hvil/tøven
pero bueno	<i>men altså</i>	hvil/tøven
pero vamos	<i>men altså</i>	hvil/tøven
(pero) en fin	<i>men altså</i>	hvil/tøven
no sé	<i>jeg ved ikke</i>	hvil/tøven
digamos	<i>kunne man sige; om jeg så må sige</i>	hvil/tøven

Bueno pues	<i>Nå, men så</i>	hvil/tøven
Pues entonces	<i>Nå, men så</i>	hvil/tøven

---

eh	<i>øh</i>	tøven
humm	<i>hmm</i>	tøven
a ver	<i>lad mig se; hvad er det nu</i>	tøven
o sea (que)	<i>øh; altså</i>	tøven
cómo lo diría	<i>hvad skal jeg sige</i>	tøven
no sé cómo decirte	<i>jeg ved ikke, hvad jeg skal sige</i>	tøven

Eksempler

1.

A No, creo que no. Más bien era él quien en esos momentos .... **cómo lo diría** .... frenaba ... frenaba la situación.

2.

A De --- del norte, del País vasco, por ejemplo, hacen, **o sea**, el changurro, la comida de pescadores, el bonito con patatas, por ejemplo. Es maravilloso. **Eh** ... las cocochas, **eh** ... todos los pescados los cocinan son esa salsa verde y todo eso. Y luego, **pues** no sé, en Castilla, **pues**, ese cocido castellano maravilloso ... (-)

3.

A Y además he aprendido el inglés; no dominarlo, porque para eso necesito por lo menos un año ¿no? No sé si así ... **pero vamos**, en cinco meses entiendo, me hago entender, puedo escribir ... (-).

4. INTRAPOSITION (fortsat)

4.2 Uddybning

Model

A replik + **udddybning** + replik (fortsat)

Funktion

Med gambitter i denne kategori bibeholder Afsender taleretten og markerer en uddybning af det foregående indhold i replikken med supplerende informationer. Det vil sige, at der føjes ekstra information(er) til – ofte i form af forklaringer på det forud sagte.

bueno	<i>det vil sige</i>
es decir (que)	<i>det vil sige (at)</i>
o sea (que)	<i>det vil sige (at)</i>

Eksempler

1.

A (-) Ya tienes los dos truchas preparadas, **bueno**, para dos personas, porque en mi casa somos mi madre y yo y con dos truchas tenemos suficiente.

2.

A (-) La vida de provincia, ya apartada de la profesión que es bastante incómoda, **o sea**, tienes que renunciar a bastantes cosas.

3.

A Bueno, tampoco te creas que en las capitales de provincia es tan fácil encontrar trabajo, **o sea**, trabajo de poner una consulta y esperar me imagino que será bastante difícil. (-).

4. INTRAPOSITION (fortsat)

4.3 Modifikation

Model

A replik + **modifikation** + replik (fortsat)

Funktion

Med gambitter i denne kategori bibeholder Afsender taleretten og markerer en omformulering eller en korrektion af det foregående indhold i replikken. Det talte ord fanger jo og kan ikke som det skrevne slettes eller omskrives. Derfor er modifikationsgambitter praktiske at anvende, når man vil lave en større eller mindre ændring i forhold til det, man har sagt før gambitten.

Sammenlignet med uddybningsgambitter føjes der ikke ifm. modifikationsgambitter supplerende, men ændrede, informationer til det foregående indhold i replikken.

(o) bueno	<i>eller; eller rettere</i>
vamos	<i>eller; eller rettere</i>
o sea (que)	<i>det vil sige; eller</i>
en fin	<i>ja altså; det vil sige</i>
digo	<i>jeg mener</i>
es decir (que)	<i>det vil sige; eller</i>
(o) mejor dicho	<i>eller rettere sagt</i>
(o) dicho de otra manera	<i>(eller) sagt på en anden måde</i>

Eksempler

1.

A (-) Yo este año me he comprado un libro, **mejor dicho**, me lo han regalado, un libro de arroces para llevármelo a Galicia a ver qué consigo hacer, porque quiero aprender a hacer arroces mejor de lo que hago.

2.

A Martín ha hecho cosas muy sonadas, de las que salen en los periódicos. Espionaje, terrorismo, **bueno**, cosas que parecían terrorismo, ya sabes ... **o bueno**, no sé si lo sabes ... a veces pareces tan crío, tan ....

3.

A1 ¿No sabes lo que es El Socorro Rojo?

A2 Sí, hombre. **Vamos**, creo que sí, que lo sé. Es una asociación para ayuda a los presos, a los perseguidos ...

4. INTRAPOSITION (fortsat)

4.4 Forklaring/fokusering

Model

A replik + **forklaring/fokusering** + replik (fortsat)

Funktion

Med gambitter i denne kategori bibeholder Afsender taleretten og indleder nærmere forklaringer ved at fokuserer på og fremhæve det efterfølgende sagsforhold i replikken.

es que	<i>det er sådan at; nemlig; altså; ÷ oversæt.</i>
el caso es que	<i>sagen er den at</i>
la verdad es que	<i>sandheden er at; det er nemlig sådan at; faktisk</i>
lo que ocurre es que	<i>sagen er den at; det forholder sig sådan at</i>
lo que pasa es que	<i>sagen er den at; det forholder sig sådan at</i>

Eksempler

1.

A Bueno, creo que éste es un fallo de los grandes que tenemos la población estudiantil española, ¿no? Y **es que** supongo que en otros países pasará más o menos lo mismo, y **es que** los estudiantes nos movemos en un círculo bastante reducido.

2.

A Anda, siéntate. Te advierto que no es nada importante. **Lo que pasa es que** le pedí a Martínez que hablara con la secretaria del director. Son buenos amigos.

3.

A (-) Mi contacto con el inglés había sido nulo hasta entonces, ¿no? Entendía ni una sola palabra. **El caso es que** para no perder el tiempo, decidí marcharme allá y, efectivamente, así lo hice.

4. INTRAPOSITION (fortsat)

4.5 Modtagerreference

Model

A replik + **modtagerreference** + replik (fortsat)

Funktion

Med gambitter i denne kategori bibeholder Afsender taleretten og søger at involvere og engagere Modtager i indholdet i replikken. Dette gøres vha. direkte opfordringer samt ved at referere til Modtagers forestillingsevne, forhåndsviden og forståelse.

Henvender man siger til flere modtagere, sættes verber og pronomener i flertal.

fijate ²⁹	<i>tænk dig</i>
imagínate ³⁰	<i>tænk dig</i>
mira	<i>ser/forstår du</i>
no te puedes imaginar ³¹	<i>du kan ikke forestille dig</i>
ya sabes (que) ³²	<i>du ved godt; som du godt ved</i>
como (tú) sabes ³³	<i>som du godt ved</i>
(como) ya ves ³⁴	<i>som du kan forstå; som du ser</i>
ya me entiendes ³⁵	<i>du forstår sikkert, hvad jeg mener</i>
como comprenderás ³⁶	<i>du må forstå; du forstår jo nok</i>

Eksempler

1.

A ¿El plato preferido de la familia? Pues nunca nos ponemos de acuerdo, porque, **tú imagínate**, los niños que van, en las edades, oscilan, **ya ves tú**, desde 21, el mayor, hasta 8 que tiene la pequeña, pues **te puedes imaginar** ... O sea, que gustos pues muy distintos y nunca se ponen de acuerdo ... Quitando a nosotros que nos gustan los tradicionales: cocido, paella ... ya a los críos no los sacas de patatas fritas, de macarrones, **ya sabes**, espaguetis y cosas así ...

2.

A1 He encontrado las tazas de vajilla, parecen limpias ...

A2 Sí, las fregué antes de guardarlas ... Yo sigo con mi manera de la limpieza ... **No te puedes imaginar** la paliza que me he dado estos últimos días. Estaba todo tan abandonado.

---

²⁹ Flertal: fijaos

³⁰ Flertal: imaginaos

³¹ Flertal: no os podéis imaginar

³² Flertal: ya sabéis que

³³ Flertal: como (vosotros) sabéis

³⁴ Flertal: como ya veis

³⁵ Flertal: ya me entendéis

³⁶ Flertal: como comprenderéis

4. INTRAPOSITION (fortsat)

4.6 Sammenfatning/konklusion

Model

A replik + **sammenfatning/konklusion** + replik (fortsat)

Funktion

Med gambitter i denne kategori bibeholder Afsender taleretten og indleder på samme tid en sammenfatning af/konklusion på indholdet i det foregående indhold i replikken.

Denne gambittype placeres ved slutningen af et emne internt i replikken eller ved slutningen af replikken. Forekommer ofte efter opremsninger.

bueno	<i>nå, ja; altså; ja altså</i>
en fin	<i>altså; ja altså; men altså</i>
es decir (que)	<i>det vil sige (at)</i>
o sea (que)	<i>det vil sige (at)</i>
total (que)	<i>så - altså; kort sagt: alt i alt</i>

Eksempler

1.

A Quiero que escuchéis atentamente lo que os voy a decir. Ya sabéis que me he hecho cargo de vuestra educación, siguiendo las instrucciones del testamento de vuestro padre. **O sea**, a partir de ahora estáis bajo mi tutela y mi protección.

2.

A1 Hay varias cosas de las que tenemos que hablar ...

A2 Tú dirás.

A1 Bueno, hay que ver lo que hacemos con la casa. Luego están las acciones, los objetos de valor, las joyas, **en fin**, como ves, son varios temas.

3.

A Además, yo, como he estado últimamente, algún tiempo en Salamanca, y he venido solamente de vacaciones, pues ... se va uno desvinculando una poco de estas amistades que, sin ser amistades, se tiene cierta relación. Pero como solamente se viene unos días, pues vas prescindiendo, **total que** el círculo de amistades se va estrechando un poco.

4. SPANSK SAMTALEADFÆRD ³⁷

4.1 KONVERSATIONEL NÆRHED

Med begrebet *konversationel nærhed* tænkes der på, hvordan en samtalepartner placerer sig selv i forhold til selve interaktionen, i forhold til de emner, der gøres til genstand for samtalen, og i forhold til andre samtalepartnere. Lever samtalepartneren sig fuldt ud ind i samtalsituationen, eller forholder h/n sig distanceret? Går samtalepartneren tæt på de emner, der samtales om, eller forsøger h/n at slippe uden om dem? Lægger samtalepartneren vægt på at skabe nære relationer til andre samtalepartnere, eller lægger h/n en distance til dem? (Grindsted, 1992: 36).

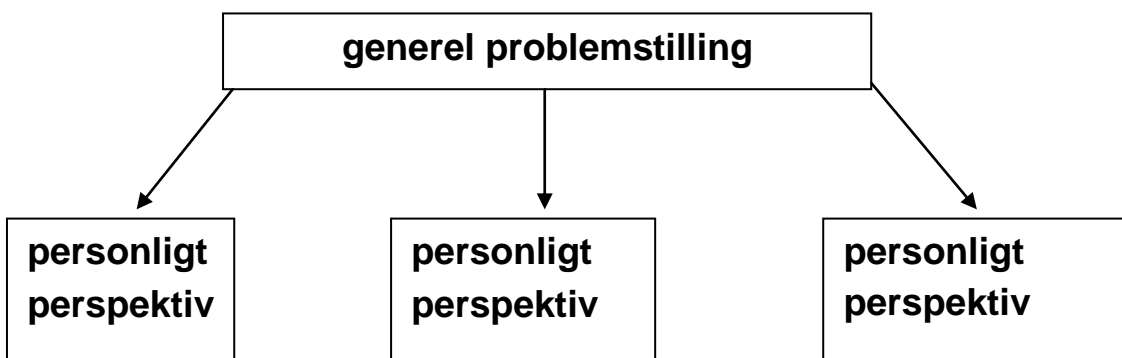
Hvad angår graden af eksplicitet i Afsender- og Modtagerreferencer, finder man på spansk en relativ stor andel af eksplicite referencer, medens man på skandinavisk finder flere implicite referencer. Ser man nærmere på forholdet imellem Afsender- og Modtagerreferencer, gør man på spansk brug af langt flere referencer til Modtager end på dansk og svensk. I samme forbindelse bruger man på spansk mange opmærksomhedsfangende imperativer (*oye, fijate, mira*), hvilket meget sjældent forekommer på skandinavisk. Det kan således konstateres, at Afsender og/eller Modtager kommer til at indtage så fremtrædende en plads i interaktionsrummet, at deres personer omdannes til samtalsens egentlige emne. Sammenfattende er spansk samtaleorganisation præget af en høj grad af konversationel nærhed, hvor man på skandinavisk finder en adfærd, der er karakteriseret ved konversationel distance (Grindsted, 1992: 44).

Konversationel nærhed er således karakteriseret ved:

- markant personcentrering (modsat emnecentrering);
- mange personreferencer til samtalepartnerne selv (jeg, du, vi, os);
- samtalepartnerne selv er det primære emne i samtalen.

Mere konkret betyder dette, at man i samtalen på spansk inddrager en udtalt grad af personlige perspektiver i form af :

- **personlige meninger og opfattelser om givne forhold**
- **personlige erfaringer og oplevelser med relation til samtaleemnet**
- **personlige løsningsforslag til givne problemstillinger**

³⁷ Dette afsnit er baseret på Annette Grindsted: Kommunikative adfærds-kategorier i spanske og skandinaviske forhandlinger. *Kategorier i sprogvidenskaben*, nr. 2, 1992, 28-70, samt på Marisa Cordelia (1996): Confrontational style in spanish arguments: Pragmatics and teaching Outlook." *Language, Culture and Curriculum*, 9/2, 148-161.

4.2 ANDRE SPANSKE KONVERSATIONELLE KARAKTERISTIKA

1. Spaniere supplerer deres verbale samtalebidrag med megen *gestik*.
2. Spanske samtalepartnere har næsten konstant direkte *øjeblikkontakt*. Gennem øjenkontakt med samtalepartnere søger Afsender at skabe nærhed til de andre. Manglende øjenkontakt opfattes som tegn på manglende engagement i samtalen. I Skandinavien virker næsten konstant direkte øjenkontakt derimod påtrængende. Her har man hovedsageligt øjenkontakt i starten og slutningen af hver replik/taletur (Grindsted, 1992: 54).
3. Spanske samtalepartnere refererer ofte til deres Modtager i form af *opmærksomhedsfangende* imperativer: *oye, fjate, mira, escucha* (Grindsted, 1992: 44).
4. Det spanske replikskiftesystem fungerer således, at man tager ordet og *beholder taleretten*, indtil en anden samtalepartner bryder ind og tager det. I det skandinaviske, derimod, giver Afsender ordet videre til en anden samtalepartner, når h/n er færdig med sit samtalebidrag (replik). (Grindsted, 1992: 50).
5. Spanske samtaler er karakteriseret ved *hurtige replikskift* med ingen eller kun korte pauser imellem replikkerne (Cordella, 1996: 151).
6. I spanske samtaler forekommer *afbrydelser* ofte (Grindsted, 1992: 54). En afbrydelse defineres ved, at Modtager tager ordet, medens Afsender er i gang med sit samtalebidrag, og derved gør sig selv til ny Afsender. En afbrydelse omfatter ofte et emneskift.
7. I spanske samtaler forekommer megen *overlappende tale*. Overlapning af over 10 sekunders varighed er ikke usædvanligt. Skandinaver tolererer kun overlapning af ca. 0,5 sek.'s varighed (Grindsted, 1992: 54).
På spansk opfattes overlappinger som en positiv samtalemekanisme, hvormed man udtrykker engagement og samarbejdsvilje ifm. det igangværende samarbejde med at opbygge samtalen (Cordella, 1996: 159).
En overlapning adskiller sig fra en afbrydelse ved, at Modtager tager ordet hen imod afslutningen af Afsenders replik, hvor Modtager kan regne ud, hvad resten af Afsenders replik indeholder. Overlapning forekommer endvidere, når Modtager giver lang tilbagekanaliserende feedback på Afsenders samtalebidrag. I forbindelse med overlapning er der som regel ikke et emneskift involveret, som det ofte er tilfældet ved en afbrydelse.
8. Spanske samtalepartnere gør mere brug af *lang tilbagekanaliserende feedback* (p. 17) i stedet for den korte form (extrapositionelle gambitter, p. 15 -16). Dette er bl.a. begrundet i den udtalte anvendelse af overlappende tale. Af samme årsag bruges ofte flere på hinanden følgende korte feedbacker, der på denne måde virker som en lang.

4.3 UDFORDRENDE SPØRGSMÅL

I mange samfund opfattes en konfronterende stil som truende for samtalepartnerens selvbillede. Men ikke nødvendigvis i spansktalende lande:

"Yet some language groups may not necessarily perceive a conflict talk as a threatening act per se but as an invent in which companionship and enjoyment in the accomplishment of this verbal activity are achieved (at least in a friendly dispute). (Cordella, 1996: 150).

Udfordrende spørgsmål, som er et karakteristisk fænomen i spansk samtaleadfærd, og som specielt bruges i diskussioner, skal ikke opfattes som noget aggressivt. Tværtimod signaleres interesse og engagement ved, at man holder fast i et emne, insisterer på at nå til bunds i en diskussion og ikke giver slip, som vi er mere tilbøjelige til at gøre i vores egen kultur.

Derfor er udfordrende spørgsmål endnu en form for konversationel nærhed.

1. Uenighed

A1 ... bueno, las mujeres están con más poder, pero .....

A2 ¿Cómo con más poder? Más poder del que tenían?

2. Udfordring af samtalepartnerens viden

A1 El rol de los hombres está cambiando.

A2 Como un ejemplo, ¿cómo fue hace 20 años, por ejemplo, cómo ha cambiado desde entonces?

3. Bestridelse af relevansen af det sagte

A1 Como ese estereotipo que las mujeres deben estar en la casa.

A2 ¿Pero eso qué tiene que ver?

4. Insisteren i form af gentagelse af tidligere spørgsmål

A1 Ha cambiado el rol del hombre.

A2 ¿Pero cómo ha cambiado el rol del hombre?

A1 Sí, sí, sí, ha cambiado.

A2 No, ¿cómo?

5. Udfordring af samtalepartneres synspunkt

A1 Eso es verdad, creo yo.

A2 ¿En serio?

5. KOMMUNIKATIONSSTRATEGIER

I dette afsnit skal vi se på *kommunikationsstrategier* og *strategisk kompetence*.

Definition af strategisk kompetence

Evnen til som ikke indfødt Afsender af et fremmedsprogligt budskab at kompensere for en manglende sproglig kompetence (primært leksikalsk) gennem anvendelse af adækvate kommunikationsstrategier, der tilgodeser Modtagers afkodningsproces.

Undervisningens formål

- At højne de studerendes bevidsthed om betydningen af at besidde en strategisk kompetence på fremmedsproget set ud fra Afsenders synsvinkel.
- At bevidstgøre de studerende om den Modtagerorienterede synsvinkel på brugen af kommunikationsstrategier og træne dem i at højne kvaliteten i deres kommunikationsstrategier med særligt henblik på præcision og omfang, således at Modtagers afkodningsproces gøres lettere.
- At højne de studerendes bevidsthed om hvilke kommunikationsstrategier, der er hensigtsmæssige at beherske og træne dem i praktisk anvendelse heraf.
- At bibringe de studerende en forståelse af, at ordforrådstræning gavner den strategiske kompetence, og at arbejdet med udvikling af den strategiske kompetence gavner den leksikalske kompetence (ordforrådet).

5.1 DEN AFSENDERORIENTEREDDE SYNSVINKEL

Når der skal kommunikeres på fremmedsproget, oplever intersprogsbrugere jævnligt, at deres sproglige ressourcer ikke slår til, især hvad angår ordforrådet. Dette er direkte foranlediget af, at man som intersprogsbruger ikke har så stort et ordforråd som den indfødte sprogbroger.

Man opererer inden for området med to benævnelser, der illustrerer to forskellige reaktionsmønstre, når man står og mangler en glose:

a. ikke risikotagning

- man undlader at sige noget
- man slår over i sit modersmål
- man forsøger sig med et blandingsprodukt imellem modersmål og fremmedsprog (fx *Hoy no tengo lektier*)
- man siger noget andet, end man havde tænkt sig

b. risikotagning

- hvis man tager en sproglig risiko og søger at løse sit problem vha. en kommunikationsstrategi gennem anvendelse af fx mimik, gestik, beskrivelser, omformuleringer og eksemplificeringer.

Gennem oparbejdelse af den strategiske kompetence med indføring og træning i anvendelse af kommunikationsstrategier ³⁸, udvikles intersprogsbrugeres evne til selvstændigt at anvende sproglige problemløsninger. Således kan man gøre ikke risikotagere til risikotagere og risikotagere til endnu bedre og mere effektive risikotagere.

³⁸ Kommunikationsstrategier forkortes herefter til K-strategier eller KS.

5.2 DEN MODTAGERORIENTEREDE SYNSVINKEL

Her anskues KS-realisation ikke kun i et Afsenderorienteret perspektiv, men også i et Modtagerorienteret. Det er klart, at det i fremmedsprogsundervisningen er vigtigt at lære de studerende at udvælge hensigtsmæssige strategier til selvstændig løsning af især leksikalske problemer, så de kan klare sig bedre og tør tage sproglige chancer i autentiske samtalsituationer med indfødte sprogbrugere. Men det er lige så vigtigt at fokusere på strategiernes udformning og henlede de studerendes opmærksomhed på, at afkodningen skal gøres så let som muligt for Modtager, foruden at der i en igangværende samtale ikke bør skabes unødigt lange brud pga. sproglige problemløsninger hos den ikke indfødte sprogbruger. Dette indebærer, at strategierne skal udformes så præcist og kortfattet som muligt, hvilket ikke mindst er vigtigt i fx forhandlings- og tolkesituationer.

Ovenstående indebærer, at intersprogsbrugeren, der anvender en kommunikationsstrategi, skal sige så meget som muligt med så få ord som muligt, dvs. være kortfattet og præcis i udtrykket.

P. 52-53 er opstillet de strategier, som er interessante og hensigtsmæssige at beherske, og som undervisningen derfor er centreret omkring.

P. 54 er der en liste over nogle af hyppigt forekommende overbegreber. Bemærk dog, at listen ikke er komplet.

5.3 STRATEGITYPER

5.3.1 IKKE SPROGLIGE STRATEGIER

Anvendelse af mimik og gestik til illustration af den manglende glose.

Det anbefales at anvende ikke sproglige strategier som supplement til de sproglige.

5.3.2 SPROGLIGE STRATEGIER

1) Overbegreb (paraplyord)

Her bruges et overordnet ord eller overbegreb fra det betydningsmæssige område, hvori den manglende glose indgår.

Fx:

mueble	(erstatning for fx <i>armario</i> (skab), <i>sillón</i> (lænestol))
animal	(erstatning for fx <i>mono</i> (abe), <i>conejo</i> (kanin))
aparato	(erstatning for fx <i>audífono</i> (høreapparat), <i>despertador</i> (vækkeur))
fruta	(erstatning for fx <i>plátano</i> (banan), <i>uva</i> (drue))

Inden for denne kategori skelnes imellem specifikke og ikke specifikke overbegreber. Hvor ovenstående ord kan forklares vha. specifikke overbegreber (*mueble*, *animal*, *aparato*, *fruta*), må andre gloser, der betydningsmæssigt ikke kan placeres under et specifikt overbegreb, forklares vha. ikke specifikke: *cosa*, *persona*, *lugar*, *manera*.

Se flere eksempler på overbegreber p. 54.

Et overbegreb kan anvendes alene, men kombineres mest hensigtsmæssigt med en beskrivelse. På den måde får man det hele med, gør afkodningen lettere for Modtager, der således ikke behøver at stille uddybende spørgsmål. I træningen skal kombinationen altid laves. Det vil sige, at den sammensatte strategi benævnes: *overbegreb + beskrivelse*.

2) Overbegreb + Beskrivelse

Kommunikationsstrategien *overbegreb + beskrivelse* anvendes, når den manglende glose betydningsmæssigt kan placeres under et overbegreb (paraplyord) og kan forklares ved at fokusere på særlige kendetegn som fx farve, størrelse, form, funktion, materiale, lokalisering, tidsplacering.

Fx:

- Un plato hondo (= overbegreb) para servir sopa	(erstatning for <i>sopero</i> (suppetallerken))
- Un recipiente (= overbegreb) para el correo	(erstatning for <i>buzón</i> (postkasse))
- Un electrodoméstico (= overbegreb) para lavar platos	(erstatning for <i>lavaplatos</i> (opvaske-maskine))
- Una vasija (= overbegreb) para poner flores	(erstatning for <i>florero</i> (vase))

3) Eksemplificering

Når den manglende glose selv har funktion af *overbegreb* (*paraplyord*), kan man give et eller flere eksempler på de delelementer, der kan indgå i det samlede overbegreb ³⁹.

Fx:

- **Por ejemplo armario y sillón** (erstatning for *mueble* (møbel))
- **Por ejemplo falda y camisa** (erstatning for *prenda de vestir* (beklædningsgenstand))
- **Por ejemplo amor y odio** (erstatning for *sentimiento* (følelse))

4) Omformulering

Med kommunikationsstrategien *omformulering* siger man det, man ville have sagt, på en anden måde. Strategien bruges ved manglende glosser, der 1) ikke kan forklares vha. overbegreb + beskrivelse, 2) hvor anvendelse af omformulering giver den korteste og mest entydige forklaring og dermed en lettere afkodning for Modtager, 3) ikke er et overbegreb. Omformulering anvendes ved:

- antonymer (substantiver, adjektiver, verber)
- handlinger (verber)
- tilstande/egenskaber (adjektiver)

Til denne kategori knytter sig en række vendinger, som strategien skal indledes med for at lette Modtagers afkodning:

- *lo contrario de* (kun ved entydige antonymer);
- *lo que se hace cuando* ⁴⁰
- *lo que se hace con*
- *lo que se dice de una persona/lugar/cosa que ...* (anvendes altid ved adjektiver).

Fx:

- **Lo contrario de guerra** (erstatning for *paz* (fred))
- **Lo contrario de perezoso** (erstatning for *aplicado* (flittig))
- **Lo que se hace cuando las flores están secas** (erstatning for *regar* (at vande))
- **Lo que se hace con un cuchillo** (erstatning for *cortar* (at skære))
- **Se dice de una persona que no tiene pelo** (erstatning for *calvo* (skaldet))

³⁹ Når et overbegreb skal forklares vha. en k-strategi, kan man også anvende en definition. Men den er ofte sprogligt og indholdsmæssigt sværere at formulere, foruden at den er vanskeligere for Modtager at afkode end eksemplificeringen og indgår derfor ikke specifikt i træningen.

Fx: mes (måned): es cada una de las doce partes en que se divide el año.

Fx: mueble (møbel): cada uno de los objetos prácticos que hay en las casas, especialmente los que se apoyan sobre el suelo.

⁴⁰ *se hace* (man gør) kan præciseres, hvis en givet handling konventionelt knyttes til fx en bestemt profession, en bestemt person, en bestemt ting, et bestemt dyr osv. Fx: *lo que hace un ladrón* (som erstatning for 'robar': at stjæle).

5.3.3 OVERBEGREBER

Opret to glosektioner i dit elektroniske glosetræningsprogram (Overbegreber (1) og Overbegreber (2)). Indskriv nedenstående overbegreber i programmet og træn dem. Bemærk, at listen ikke er komplet, så tilføj selv flere i takt med din træning.

aldersgruppe (**edad**)
 apparat (**aparato**)
 beholder (**recipiente**)
 beklædningsgenstand (**prenda de vestir**)
 belysning(sform) (**iluminación**)
 beskyttelse (**protección**)
 bestik (**cubierto**)
 blomst (**flor**)
 bolig(form) (**vivienda**)
 brugsgenstand (**utensilio**)
 brugskunst (**objeto decorativo/adorno**)
 ceremoni (**ceremonia**)
 dokument, juridisk (**documento jurídico**)
 egenskab (**cualidad**)
 emballage (**envase**)
 fag (**asignatura**)
 familiemedlem (**miembro familiar**)
 farve (**color**)
 fisk (**pez**-levende/**pescado**-tilberedt)
 fjerkræ (**ave, un**)
 fodtøj (**calzado**)
 forbrydelse (**crimen**)
 fornemmelse (**sensación**)
 forretning (**negocio/tienda**)
 forlystelse (**distracción**)
 fritidsbeskæftigelse (**ocupación recreativa**)
 frugt (**fruta**)
 fugl (**pájaro**)
 følelse (**sentimiento**)
 genre (**género**)
 grøntsag (**verdura**)
 haveredskab (**utensilio de jardinería**)
 hjælpemiddel (**remedio**)
 hovedbeklædning (**prenda para la cabeza**)
 husdyr (**animal doméstico**)
 højtid (**fiesta religiosa**)
 hård hvidevare (**electrodoméstico**)
 indkvartering (**alojamiento**)
 insekt (**insecto**)
 institution (**institución**)
 kommunikationsmiddel (**medio de comunicación**)
 kornsort (**cereal, un**)
 kriminel (**criminal**)
 kropsdel (**parte del cuerpo**)
 krybdyr (**reptil**)
 krydderi (**especia**)
 kunstner (**artista**)
 kød (**carne**)
 køkkentøj (**batería de cocina**)
 køkkenredskab (**utensilio de cocina**)

køretøj (**vehículo**)
 legemsdel (**parte del cuerpo**)
 legetøj (**juguete**)
 læreanstalt (**centro docente**)
 læsestof (**lectura**)
 madret (**plato**)
 manual (**manual**)
 maskine (**máquina**)
 materiale (**material**)
 medikament (**medicamento**)
 musikinstrument (**instrumento músico**)
 mælkeprodukt (**producto lácteo**)
 møbel (**mueble**)
 møntenhed (**unidad monetaria**)
 måned (**mes**)
 nationalitet (**nacionalidad**)
 naturkatastrofe (**desastre natural**)
 opvarmning(sform) (**calentamiento**)
 overtøj (**ropa exterior**)
 pattedyr (**mamífero**)
 profession (**profesión**)
 religion (**religión**)
 regeringsform (**forma de gobierno**)
 rum (**cuarto**)
 sans (**sentido**)
 sengetøj (**ropa de cama**)
 service (**vajilla**)
 skaldyr (**marisco**)
 skriveredskab (**utensilio de escribir**)
 smykke (**joya**)
 spil (**juego**)
 sportsgren (**deporte**)
 straf (**pena**)
 sygdom (**enfermedad**)
 søde sager (**dulces**)
 tekstil (**textil**)
 tidsrum (**espacio de tiempo**)
 tilbehør (til tøj) (**suplemento**)
 tilstand (**estado**)
 toiletartikel (**artículo de aseo**)
 transportmiddel (**medio de transporte**)
 tryksag (**obra impresa**)
 træ (**árbol**)
 uddannelse (**educación**)
 ugedag (**día de la semana**)
 undertøj (**ropa interior**)
 vej(type) (**vía**)
 vejrlig (**tiempo**)
 verdenshjørne (**punto cardinal**)
 værktøj (**herramienta**)
 våben (**arma, un**)
 årstid (**estación**)

6. LITTERATUR

- Alcón, Eva
1994 "Negotiation, foreign language awareness and acquisition in the Spanish secondary education context".
International Journal of Psycholinguistics, 10, 83-86.
- Ambjørn, Lone
1988 "Konversationelle strategier i ekspressive, kommissive og direktive sproghandlinger. - En pragmatisk diskursanalysemodel".
Odense Universitet: *Pluridicta* 5.
- Ambjørn, Lone
1990 "Gambitter i spansk sproget interaktiv diskurs".
Odense Universitet: *Pluridicta* 18.
- Ambjørn, Lone - Trosborg, Anna
1999 "Et didaktisk-metodisk katalog over teoretiske og praktiske indfaldsvinkler til udvikling af kurser i mundtlig sprogproduktion på BA-niveau med særligt henblik på oparbejdelse af den studerendes samtalefærdighed i almen- og erhvervsproglige interaktioner".
Ikke publiceret arbejdspapir.
- Ambjørn, Lone
2001 Talt interaktion anskuet i et diskursivt, pragmatisk og strategisk perspektiv.
Research@asb, Webpublikation.
- Ambjørn, Lone
2008 "Enseñanza y aprendizaje de la competencia conversacional en español: planteamientos del problema y propuestas de solución". *redELE*, 13, 1-15.
- Arndt, Horst - Janney - Richard W.
1987 *Intergrammar. Toward an intergrative model of verbal, prosodic and kinetic choices in speech*.
Berlin: Mouton de Gruyter.
- Bialystok, Ellen
1990 *Communication strategies*.
Oxford: Basil Blackwell.
- Brown, Penelope - Levinson, Stephen C.
1987 *Politeness. Some universals in language use*.
Cambridge: University Press.
- Bublitz, Wolfram
1988 *Supportive fellow-speakers and cooperative conversations*.
Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Burns, Anne - Joyce, Helen
1997 *Focus on speaking*.
Macquarie University: National Centre for English Language Teaching and Research.
- Bygate, Martin
1987 *Speaking*.
Oxford: Oxford University Press.
- Cook, Guy
1989 *Discourse*.
Oxford: University Press.

Cordella, Marisa

- 1996 "Confrontational style in Spanish arguments: Pragmatics and teaching Outlook".
Language, Culture and Curriculum, 9/2, 148-162.

Duncan, Starkey

- 1972 "Some signals and rules for taking speaking turns in conversation".
Journal of Personality and Social Psychology, 23/2, 283-292.

Duncan, Starkey

- 1973 "Towards a grammar for dyadic conversations"
Semiotica, 9, 29-46.

Duncan, Starkey - Niederehe, George

- 1974 "On signaling that it's your turn to speak".
Journal of Experimental Social Psychology, 10, 234-247.

Duncan, S. - Fiske, D.

- 1977 *Face-to-face interaction*.
Hillsdale, N.J.: Erlbaum Associates.

Dönyei, Zoltán

- 1995 "On the teachability of communication strategies".
Tesol Quarterly, 29/1, 55-85.

Edmondson, Willis

- 1981 *Spoken discourse. - A model for analysis*.
London: Longman.

Edmondson, Willis - House, Juliane

- 1981 *Let's talk and talk about it*.
München: Urban und Schwarzenberg.

Fant, Lars

- 1989 "Cultural mismatch in conversation: Spanish and Scandinavian behaviour in negotiation settings".
Hermes, 3, 247-265.

Færch, Claus - Kasper, Gabriele (ed.)

- 1983 *Strategies in Interlanguage Communication*.
London: Longman.

Færch, Claus - Kasper, Gabriele

- 1984 "Ja und? - og hva' så? - A contrastive discourse analysis of gambits in German and Danish".
I Jacek Fisiak (ed.): *Contrastive linguistics. Prospects and problems*.
The Hague: Mouton Publishers, 69-105.

Færch, Claus - Kasper, Gabriele

- 1986 "Strategic competence in foreign language teaching".
I G. Kasper (red.), 179-193.

Gardner, Rod

- 1997 "The Listener and minimal responses in conversational interaction".
Prospect, 12/2, 12-32.

Goffman, Erving

- 1967 *Interaction ritual. Essays on face-to-face behaviour*.
New York: Anchor Books.

Grindsted, Annette

- (1992): "Kommunikative adfærds kategorier i spanske og skandinaviske forhandlinger".
I *Odense Working Papers in Language and Communication*. – *Kategorier i sprogvidenskaben*,
Nr. 2, 28-70.

Hellsprong, Larsen

- 1988 *Regulation of Dialogue. - A Theoretical Model of Conversation with an Empirical Approach.*
Stockholm Universitet, MINs 30.

Henriksen, Birgit

- 1999 "Mundtlighed".
Sprogforum, 14, 8-15.

Johansen, Marianne

- 1994 "Emnehandlinger i funktion. - Om organisering af emner i en samtale".
Dansklærerforeningen, NyS 18, 39-61.

Kasper, Gabriele

- 1986 *Learning, Teaching and Communication in the Foreign Language Classroom.*
Aarhus: University Press.

Linell, Per - Gustavsson, Lennart

- 1987 *Initiativ og respons. - Om dialogens dynamik, dominans och koherens.*
Universitetet i Linköping, SIC 15.

Nolasco, Rob - Arthur, Lois

- 1987 *Conversation.*
Oxford: University Press.

Sacs, H. - Schegloff, E. - Jefferson, G.

- 1974 "A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation".
Language, 50, 696-738.

Sally, Birgitte

- (2007): *Smalltalk. – Dit vigtigste sociale redskab på job, i netværk og privat.*
København: Gyldendal.

Sørensen, Torben Berg

- 1988 *Taleture og hører kommunikation. - Interview- og samtaleanalyse 2.*
Århus: Gestus.